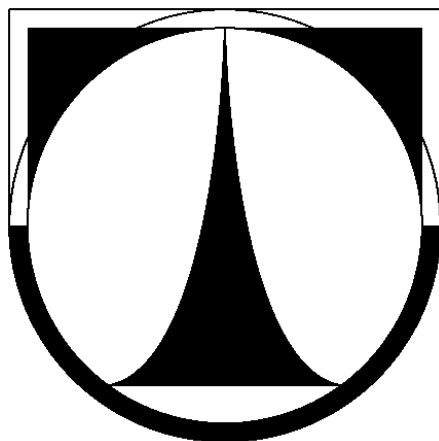


TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Ekonomická fakulta



DIPLOMOVÁ PRÁCE

2011

Bc. Tomáš Pavlica

Technická univerzita v Liberci
Hospodářská fakulta

Studijní program: N 6208 Ekonomika a Management
Studijní obor: Podniková ekonomika

**Pozitiva a negativa začlenění České republiky do procesu evropské
měnové integrace**

**Positive and negative aspects of the integration of Czech Republic to the process of
european monetary integration**

DP – EF – KEK – 2011 – 44

Bc. Tomáš Pavlica

Vedoucí práce: PhDr. Ing. Lenka Sojková, Ph.D. (katedra ekonomie)

Konzultant: Ing. Miroslava Lungová, Ph.D. (katedra ekonomie)

Počet stran: 94

Počet příloh: 3

Datum odevzdání 4. ledna 2011

Prohlášení

Byl jsem seznámen s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladu, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

V Liberci, 3. 1. 2011

Tomáš Pavlica

Poděkování

Na tomto místě bych chtěl poděkovat PhDr. Ing. Lence Sojkové, Ph.D. a Ing. Miroslavě Lungové, Ph.D. za cenné rady, podněty a připomínky při vypracování této diplomové práce.

Anotace a klíčová slova v češtině

Diplomová práce je věnována potencionálnímu působení evropské měnové unie na ČR. Cílem práce je objasnit pozitiva a negativa plynoucí ze začlenění ČR do procesu evropské měnové integrace se zaměřením na podnikatelský sektor.

V této diplomové práci je popsán počátek a postupný vývoj evropské ekonomické integrace se zaměřením na měnovou unii. Úvodní část se věnuje chronologickému vývoji evropské ekonomické integrace, konkrétně měnové oblasti a jednotlivým krokům, které vedly ke vzniku hospodářské a měnové unie. Dále zmiňuje vývoj hospodářské a měnové unie, na což navazuje kapitola o konvergenčních kritériích. V té jsou popsána kritéria, která je potřeba splnit v případě, že se chce daná země stát součástí tzv. eurozóny. V dalších částech je popsána již vytvořená a dále se rozvíjející eurozóna a její instituce, stejně jako existující platební systém EU a napozorované obecné povědomí týkající se EU ve vybraných členských státech. Samostatná část je věnována výhodám a nevýhodám, které evropská měnová integrace přináší státu, občanům a také podnikatelské sféře. Tématu euro v podnikatelské sféře je věnována celá další kapitola, kde jsou zodpovězené následující otázky: jaký mají podniky a podnikatelé vztah k euru, co jim zavedení eura může přinést a naopak o co je může připravit a jaký mají názor na euro jako domácí měnu. V následující kapitole je zhodnocení plnění konvergenčních kritérií ČR od vstupu do EU a popis ekonomické situace ČR v roce 2009 a 2010. V závěru této práce je shrnutí získaných výsledků a vyhodnocení celkové připravenosti ČR na vstup do eurozóny s určitým doporučením ohledně přijetí eura.

Hospodářská a měnová unie, jednotná měna, euro, evropská ekonomická integrace, eurozóna, Evropská unie

Annotation and key words

This thesis is focused on potential influence of european monetary union on the Czech Republic. The aim of this work is to clarify the positive and negative aspects resulting from the integration of the Czech Republic to the process of european monetary integration with focus on entrepreneurial sector.

There is described the beginning and gradual evolution of european economic integration with the main focus on the monetary union. The preamble describes the chronological development of european economic integration with the intention of monetary union and of particular steps, which have led to the foundation of economic and monetary union. Afterwards is mentioned further development of economic and monetary union and convergent criteria, which each country is obliged to fulfill, if it wants to become the part of the euro area. Following parts are describing this established and steadily developing euro area with its institutions, the payment system of EU and practical awareness about EU in selected member countries are also mentioned. This part also sums up the advantages and disadvantages, which european monetary union brings to the states, citizens and entrepreneurial subjects. The whole next chapter is devoted to the influence of euro on the entrepreneurial sector, where following questions are answered: How are the companies and entrepreneurs prepared for the euro currency? What possible plus and cons do they see in this currency? How is their opinion about euro as a domestic currency? The analysis of fulfilment of convergence criteria by the Czech Republic and description of economic situation in the Czech Republic in the years 2009 and 2010 follows. The conclusion summarizes gathered findings and evaluates the general readiness of the Czech Republic for entrance to the euro area. The thesis also gives as the result concrete recommendations about acceptance of the euro currency by the Czech Republic.

Economic and monetary union, single currency, Euro, european economic integration, euro area, European Union

Obsah

Seznam obrázků.....	12
Seznam tabulek.....	13
Seznam zkratek.....	14
Úvod	15
1 Počátky a vývoj evropské ekonomické integrace.....	17
1.1 Brettonwoodský systém.....	17
1.2 Zóna volného obchodu (1960).....	18
1.3 Celní unie (1968)	19
1.4 Evropský měnový had (SNAKE)	19
1.5 Wernerova zpráva	20
1.6 Evropský měnový systém	21
1.6.1 Evropská měnová jednotka (ECU)	22
1.6.2 Mechanismus směnných kurzů (ERM a ERM II)	23
1.6.3 Úvěrový mechanismus	24
1.7 Jednotný evropský akt (1986).....	26
1.8 Delorsova zpráva	26
2 Evropská hospodářská a měnová unie.....	27
2.1 Tři fáze utváření HMU	28
2.1.1 První etapa	28
2.1.2 Druhá etapa.....	28
2.1.3 Třetí etapa	29
3 Maastrichtská konvergenční kritéria	32
3.1 Kritérium cenové stability	32
3.2 Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb.....	33
3.3 Kritérium deficitu veřejných rozpočtů.....	33

3.4	Kritérium hrubého veřejného dluhu.....	33
3.5	Kritérium stability měnového kurzu	33
4	Eurozóna.....	35
4.1	Jednotná měna euro	36
4.2	Institucionální, organizační a legislativní zabezpečení zavedení eura v ČR	36
4.3	Euro mince	37
4.4	Oběžné pamětní mince 2 €.....	38
4.5	Euro bankovky	39
4.6	Strategie zavedení eura	39
4.6.1	Scénář s využitím přechodného období.....	40
4.6.2	Scénář jednorázového přechodu na euro (Big Bang)	40
4.6.3	Scénář přechodu na euro s využitím fáze postupného zrušení	41
5	Platební systém EU.....	44
6	Instituce, výbory a dohody EU	46
6.1	Rada Evropské unie	46
6.2	Evropský parlament	47
6.3	Evropská komise.....	48
6.4	Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV)	48
6.5	Výbor regionů	49
6.6	Soudní dvůr.....	49
6.7	Evropský účetní dvůr	50
6.8	Evropská investiční banka (EIB)	51
6.9	Pakt stability a růstu.....	52
6.10	Evropský fond pro měnovou spolupráci (EFMS)	54
6.11	Evropská centrální banka (ECB).....	54
	Hlavní nástroje měnové politiky ECB.....	55

6.12	Evropský měnový institut (EMI)	57
6.13	Evropský systém centrálních bank (ESCB)	57
7	Průzkum obecného povědomí o spokojenosti vybraných zemí s členstvím v EU	59
7.1	Průzkum o spokojenosti členství ČR v EU	59
7.2	Průzkum o spokojenosti členství Německa v EU	61
7.3	Průzkum o spokojenosti členství Spojeného království v EU	62
7.4	Průzkum o spokojenosti členství Slovenska v EU	62
7.4.1	Zkušenosti vyplývající ze zavádění společné měny na Slovensku	63
8	Výhody a nevýhody, které přináší začlenění do evropské měnové integrace a zavedení eura	66
8.1	Přímé dopady	66
8.1.1	Hlavní výhody	66
8.1.2	Hlavní nevýhody	68
8.2	Nepřímé dopady	70
9	Dopad jednotné měny euro na podnik	72
10	Postupný vývoj plnění Maastrichtských kritérií ČR od vstupu do EU a současná ekonomická situace	82
10.1	Plnění konvergenčních kritérií ČR od roku 2004, tedy od vstupu do EU	83
	Závěr	89
	Seznam citací	91
	Seznam příloh	94

Seznam obrázků

<i>Obrázek 1: SNAKE (had v tunelu).....</i>	<i>20</i>
<i>Obrázek 2: Přehled tří fází vývoje HMU.....</i>	<i>31</i>
<i>Obrázek 3: Mapa eurozóny 2009</i>	<i>35</i>
<i>Obrázek 4: Madridský scénář.....</i>	<i>40</i>
<i>Obrázek 5: Scénář Big Bang</i>	<i>41</i>
<i>Obrázek 6: Scénář s využitím fáze postupného zrušení.....</i>	<i>41</i>
<i>Obrázek 7: Spokojenost s členstvím Německa v EU.....</i>	<i>62</i>
<i>Obrázek 8: Spokojenost Slovenska s členstvím v EU</i>	<i>63</i>
<i>Obrázek 9: Slovensko - růst reálného HDP v %</i>	<i>65</i>
<i>Obrázek 10: Vysavač ATRIX High-Capacity</i>	<i>76</i>

Seznam tabulek

<i>Tabulka 1: Plnění konvergenčních kritérií členskými zeměmi EU v roce 1998</i>	29
<i>Tabulka 2: Přehled vydaných mincí v množství a hodnotě</i>	38
<i>Tabulka 3: Přehled vydaných bankovek v množství a hodnotě</i>	39
<i>Tabulka 4: Hlavní rozdíly mezi jednotlivými scénáři</i>	42
<i>Tabulka 5: Přehled přepočítacích koeficientů bývalých národních měn členů eurozóny k euru</i>	43
<i>Tabulka 6: Půjčky EIB v letech 2007-2013 (miliony EUR)</i>	52
<i>Tabulka 7: Kvóty k vyhodnocení průzkumu o spokojenosti členství ČR v EU</i>	60
<i>Tabulka 8: Výše poplatků u ČSOB na Slovensku (EUR)</i>	74
<i>Tabulka 9: Výše poplatků u ČSOB v ČR (Kč)</i>	74
<i>Tabulka 10: Prodej vysavače za předpokladu kompletního vyrobení v ČR a prodeje v EU</i>	76
<i>Tabulka 11: Prodej vysavače za předpokladu nákupu a prodeje v zahraničí se zpracováním v ČR</i>	77
<i>Tabulka 12: Působení kurzového rizika na podnik</i>	80
<i>Tabulka 13: Plnění konvergenčních kritérií jednotlivých zemí v roce 2004</i>	82
<i>Tabulka 14: Přehled plnění kritérií Českou republikou v jednotlivých letech</i>	86

Seznam zkratek

ČR	Česká republika
ECB	Evropská centrální banka
ECOFIN	Rada ministrů hospodářství a financí
ECU	Evropská měnová jednotka
EFMS	Evropský fond měnové spolupráce
EHS	Evropské hospodářské společenství
EHSV	Evropské hospodářský a sociální výbor
EMS	Evropský měnový systém
EMU	Evropská měnová unie
EIB	Evropská investiční banka
EMI	Evropský měnový institut
ERM	European Exchange Rate Mechanism(Mechanismus směnných kurzů)
ES	Evropské společenství
ESCB	Evropský systém centrálních bank
ESUO	Evropské společenství uhlí a oceli
EU	Evropská unie
EURATOM	Evropské společenství pro atomovou energii
HDP	Hrubý domácí produkt
HMU	Hospodářská a měnová unie
MMF	Mezinárodní měnový fond
SEPA	Single Euro Payments Area
SNAKE	Evropské měnové sdružení had v tunelu
SRN	Spolková republika Německo
TARGET	Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system (Trans-evropské automatizované zúčtování plateb v systému v reálném čase)
USD	americký dolar

Úvod

Úlohou této diplomové práce je zjistit a prozkoumat co znamená evropská měnová integrace, jaká pozitiva či negativa může přinést občanům, podnikatelům a České republice začlenění do tohoto procesu.

Evropská unie a její postupný vývoj je pro nás, občany ČR zajímavý především proto, že Česká republika je od roku 2004 právoplatným členem EU s dočasnou výjimkou pro zavedení eura a tudíž se nás působení vlivů Evropské unie přímo dotýká. ČR v následujících letech vstoupí do Evropské hospodářské a měnové unie. Co nám toto členství může přinést a naopak o co můžeme přijít, jaký vliv bude mít na podnikatelskou sféru a jaký na občany?

Smyslem měnové unie je dokázat, že zrušení národních měn a měnových nástrojů používaných jednotlivými zeměmi k ovlivňování ekonomiky před jejich spojením nebo vstupem do měnové unie může být nahrazeno účinným mechanismem s jednou společnou měnou. Společná měna by měla zaručovat mikroekonomickou a makroekonomickou rovnováhu v celé měnové unii a také její konkurenceschopnost.

O myšlence vytvořit Evropskou unii se začalo mluvit zhruba od roku 1944 a od té doby se ji podařilo dovézt do takové fáze vývoje, kdy mají členské státy EU přijmout euro za svoji domácí měnu. Ekonomickým podnětem vzniku Evropské unie byla snaha vytvořit příznivější a lepší podmínky pro ekonomický růst, vyšší životní úroveň obyvatel, rozšíření trhů a jejich dosažení jejich větší kooperace, stejně jako vytvoření většího hospodářského prostoru.

Na základě získaných poznatků a faktů, zpracovaných v diplomové práci, lze najít odpovědi na určité otázky. Dříve bylo hlavním tématem diskuze, zda vůbec má ČR společnou měnu přijmout. Tato otázka byla již vyřešena dnem vstupu do EU, ale předmětem diskuzí se staly otázky nové, a sice jak se bude dařit České republice plnit konvergenční kritéria, jaký je pravděpodobný datum přijetí eura, jaké výhody a jaké nevýhody nám začlenění do HMU přinese, jak se staví k euru podniky a podnikatelé. Přinese nám pouze to dobré? Nalezením odpovědí na tyto nové dílčí otázky se lze dostat

zpět k podstatě věci, zodpovězení základní otázky, a to zda byl vstup do Evropské unie a tím i začlenění do Evropské měnové integrace správná volba?

V této práci se bude autor opírat nejen o názory ekonomů, profesorů, ale i podnikatelů a občanů, kteří vidí toto téma i z jiného úhlu pohledu. Ekonomický pohled je zaměřen na fungování systému, který bude podporovat ekonomický růst. Na druhou stranu sociální pohled je zaměřen na oblast životní úrovně občanů.

1 Počátky a vývoj evropské ekonomické integrace

Myšlenka jednotné Evropy provází její obyvatele již dlouhou dobu a pramenila z katastrofy, kterou způsobila první a později i druhá světová válka. Obyvatelé Evropy chtěli takovýmito katastrofám předcházet a vyvarovat se jim. Také zde sílily hlasy, že hospodářská integrace může být ekonomicky přínosná, pokud je provedena ve správný čas a správným způsobem. Bylo tlačeno na urychlení rekonstrukce poválečné Evropy cestou odstranění překážek v mezinárodním obchodu, kde hlavním cílem bylo odstranění celních bariér (viz subkapitola 1.3). Právě to způsobilo, že lidé byli myšlence jednotné Evropy nakloněni, avšak situace pro její vznik nebyla příliš příznivá. Znovu se toto téma objevilo v projevu Winstona Churchilla ve švýcarském Curychu roku 1946. Ve spojitosti s realizací Marshallova plánu pro hospodářskou obnovu válkou zničené Evropy se objevil názor, že spíše než celková politická integrace by byla přijatelnější forma jednotlivých kroků v hospodářské oblasti. Myšlenka měnové unie nebyla, prozatím, v mezinárodních smlouvách prosazována, protože na to nebyl integrační proces ještě připraven. Významný krok v budoucí kooperaci států v měnové oblasti se stal již v roce 1944, kdy byl ustaven tzv. Bretton-woodský systém. Dohody z Bretton Woodu měly celosvětový význam a jejich pozitivní vliv pro poválečná hospodářství států podpořil evropský integrační proces. [1]

1.1 Brettonwoodský systém

K prvnímu významnému kroku v kooperaci států v měnové oblasti došlo v červenci 1944, kdy byly v Americe v Bretton-Woodu dohodnuty předpisy nového měnového řádu. Podstatou tohoto systému bylo navázání jednotlivých národních měn v pevném kurzu na americký dolar a přímá směnitelnost amerického dolaru za zlato. Národní měny byly tedy nepřímo prostřednictvím dolaru navázány na zlato. Centrální banky měly povinnost udržovat kurz v oscilačním pásmu, k čemuž při krátkodobých problémech s platební bilancí pomáhal Mezinárodní měnový fond (dále jen MMF). Při dlouhodobých, jednostranných nerovnováhách platební bilance bylo možné, po dohodě s MMF, změnit centrální paritu. Ke skutečnému fungování systému bylo potřeba zavést vzájemnou směnitelnost jednotlivých měn, a tak celý systém začal reálně fungovat až v roce 1958, kdy většina zemí tuto směnitelnost zavedla. Do tohoto uspořádání se zapojilo i šest

evropských států (Belgie, Francie, Itálie, Německo, Nizozemsko, Lucembursko). Tyto země se v roce 1957 rozhodly pro užší ekonomickou spolupráci a byly s tímto systémem spokojeny především proto, že jim zavedený systém fixních kurzů vyhovoval a preferovaly ho před systémem plovoucích kurzů.

Dva hlavní důvody:

1. Evropská zkušenost se systémem plovoucích kurzů během let 1919-1926.
2. Předpokládaný negativní vliv plovoucích kurzů na obchod a příliv přímých investic. [2, s. 191-193]

První náznaky konce systému se projevily začátkem roku 1971, kdy Amerika pozastavila směnitelnost dolaru za zlato. Za jeden z hlavních problémů byl považován vznik nadhodnocených a podhodnocených měn a následně vyvolávané tlaky na devizových trzích. [3, s. 11,12] Dalším problémem byly nedostatečné americké zlaté rezervy vzhledem k rostoucímu množství dolarů a snaha o stabilní kurz zlata a dolaru, což vedlo k nadhodnocení amerického dolaru a odlivu zlatých rezerv. Na počátku 70. let měla Amerika jenom tolik zlata, co by pokrylo 20 % dolarů v zahraničí. K rozpadu systému v roce 1973 přispěla tedy hlavně světová měnová krize, která vedla ke zrušení konvertibility dolaru a posléze ke zhroucení systému pevných kurzů a přechodu na systém plovoucích kurzů. V reakci na tuto skutečnost zareagovaly členské země EHS tím, že začaly provozovat, ne příliš úspěšné, kurzové uspořádání nazývané had v tunelu (dále jen SNAKE), které mělo zajistit měnovou stabilitu (viz subkapitola 1.4). [2, s. 197]

1.2 Zóna volného obchodu (1960)

Jedná se o prvotní stádium celní unie (viz subkapitola 1.3), kde jde o to, že mezi zeměmi, které jsou součástí zóny, dochází k odbourání cel a překážek, které brání volnému pohybu zboží. Evropská zóna volného obchodu je společenství čtyř evropských států, kterým nebylo dovoleno, nebo ony sami nechtěly být členy Evropského společenství. Toto společenství vzniklo na základě podpisu Stockholmské smlouvy v roce 1960. Rozdíl mezi zónou volného obchodu a celní unií je v tom, že zde neexistuje jednotná celní politika vůči zemím mimo zónu.

1.3 Celní unie (1968)

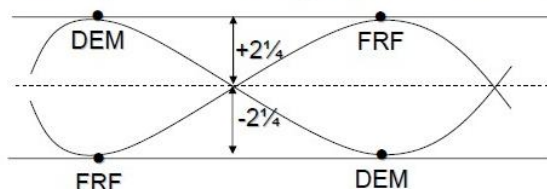
Zavedení celní unie bylo prvotním cílem po podpisu Římské smlouvy. Zahrnovala opatření, jako jsou zrušení všech celních poplatků a obchodních omezení mezi členskými státy, zavedení jednotného celního sazebníku pro celé ES na zboží dovážené z třetích zemí a společnou obchodní politiku. Celní unie představovala nezbytný stavební kámen pro budování společného trhu a tím naplňování závazku na vytvoření volného pohybu zboží, osob, služeb a kapitálu jako nezbytného předpokladu vzniku hospodářské a měnové unie (viz subkapitola 1.7). [4]

1.4 Evropský měnový had (SNAKE)

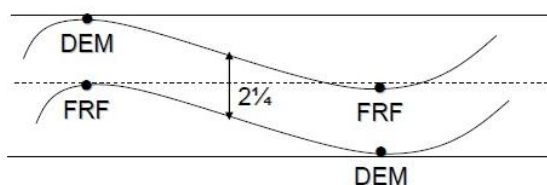
Nový impuls integračního úsilí přišel v letech 1969/70. Z důvodů zvýšení ochoty vlád členských států EU bylo žádoucí zavádět nové a dalekosáhlé integrační kroky a to i přes skromné výsledky koordinace hospodářské a měnové unie v předchozích letech. Byl formulován ambiciózní cíl v podobě SNAKE. [5, s. 76] Šlo o systém pro sbližování bilaterálních měnových kurzů evropských měn, jejichž hodnota byla určována ve vztahu k americkému dolaru. Cílem bylo vytvoření systému vzájemného navázání evropských měn a zajištění jejich stability vazbou na americký dolar (dále jen USD). Evropské měny navázané na sebe představovaly hada (maximální rozpětí 2,25 %), tunel potom rozpětí vůči dolaru (4,5 %), ve kterém se pohybovaly. Základem tohoto systému byl podpis Basilejské dohody mezi centrálními bankami šesti členských a kandidátských zemí v dubnu 1972. S postupnou realizací HMU došlo 6. dubna 1973 ke vzniku Evropského fondu pro měnovou spolupráci (dále jen EFMS), který se měl stát zárodkem budoucího systému centrálních bank. Byl také jediným zrealizovaným výstupem Wernerova plánu. Avšak mezinárodní měnová situace se stávala nestabilní a postupná devalvace dolaru donutila sdružené státy ve SNAKE k opuštění tzv. tunelu. SNAKE zůstal zachován, ale země z něj vystupovaly a opět vstupovaly zpět, až se v něm udržely pouze silné měny (německá marka, dánská koruna). K této situaci přispěla samotná ES/EU tím, že odmítla korigovat svého měnového hada podle nové devalvace dolaru. V dalších letech se SNAKE stal doménou německé marky, na jejíž stabilitu byly navázány měnové politiky okolních států, které měly s Německem blízké obchodní vztahy. Postupně situace vyplynula ve zrušení

kurzového uspořádání SNAKE, protože bylo nalezeno řešení ve vytvoření Evropského měnového systému (dále jen EMS) (viz subkapitola 1.6). [2, s. 197-201]

- Tunel: evropské měny vůči dolaru mohou oscilovat v pásmu $\pm 2\frac{1}{4}\%$ (oscilace v tunelu) \Rightarrow oscilace evropských měn až do 4,5 %



- Had: evropské měny vůči sobě navzájem mohou oscilovat v pásmu $\pm 2\frac{1}{4}\%$ (oscilace hada v tunelu)



Obrázek 1: SNAKE (had v tunelu)

Zdroj: Oldřich Dědek, Měnová integrace a euro

1.5 Wernerova zpráva

Rozhodné kroky pro utvoření hospodářské a měnové integrace byly přijaty nejvyššími představiteli členských zemí ES začátkem prosince 1969. Byla vytvořena skupina expertů, která byla pověřena posouzením podmínek a vytvořením plánu pro postupnou realizaci hospodářské a měnové unie (dále jen HMU). Tato skupina expertů předložila začátkem března 1970 tzv. stupňovitý plán pro vytvoření HMU. Jakožto předsedou této skupiny byl zvolen lucemburský ministerský předseda P. Werner, který návrhy na měnovou spolupráci předložil již roku 1968. Základem koncepce Evropské měnové unie (dále jen EMU) byla jeho zpráva s datem 7. 10. 1970, která je známa jako Wernerova zpráva. Oficiálně byla však schválena Radou ministrů ES 22. 3. 1971. Wernerova zpráva byla prvním obsáhlým plánem ES na zřízení HMU, která měla být vytvořena do roku 1980. Šlo o to, najít kompromis mezi dvěma soupeřícími koncepcemi dalšího postupu – ekonomisty a monetaristy. V zásadě ekonomisté argumentovali, že ustanovení měnové unie má smysl teprve tehdy, když dojde k dostatečné harmonizaci národních ekonomik. Zastávali stanovisko, že povinností v pokroku směrem k hlubší měnové integraci je vysoký stupeň

koordinace a konvergence hospodářských politik. Monetaristé zase namítali, že měnová integrace je předpokladem a předstupněm úspěšné hospodářské integrace. Vyžadovali rychlé zavedení společné měny, která bude mít pozitivní efekt na další hospodářské sblížení zemí. Wernerova zpráva byla v zásadě velice opatrná. Předpokládala, že k ustavení měnové unie dojde ve třech etapách, přičemž přijetí dalších rozhodnutí a legislativy bude záviset na zkušenostech s fungováním předchozích opatření. Na základě doporučení Wernerovy zprávy a připomínek Komise přijala Rada ministrů 22. března 1971 usnesení o vytvoření hospodářské a měnové unie, ale i přes snahu ES nakonec Wernerův plán ztroskotal. [2, s. 195,196]

1.6 Evropský měnový systém

Základním krokem bylo samotné zřízení evropského měnového systému v roce 1979 s tím, že členové ES nemusí být členy EMS, ale jeho členové musí být členem ES. Hlavní příčinou vzniku EMS bylo zamezit negativnímu působení labilního USD na členské země ES, jež narušovalo a brzdilo ekonomickou integraci a stále existovala potřeba stabilizovat měnové kurzy mezi členskými zeměmi ES jako nezbytnou podmínku dalších ekonomických a měnových integračních procesů. Tento systém sloužil na stanovení středních kurzů národních měn členských zemí k jednotce ECU a vedl ke zřízení kurzového mechanismu, který měl zajišťovat správné fungování tohoto systému. [6, s. 17]

„Cílem bylo udržet po neúspěchu Wernerova plánu při životě myšlenku další integrace. Návrh na zřízení tohoto systému přednesl v říjnu 1978 tehdejší předseda Komise Roy Jenkins. Politicky jej zaštitili francouzský prezident Valéry Giscard d'Estaing a německý kancléř Helmut Schmidt. Po definitivním potvrzení projektu Evropskou radou v Bruselu v prosinci 1978 začal EMS fungovat od 13. března 1979.“ [2, s. 201-203]

Důležitou roli pro tento projekt měl trvalý pokles a volatilita kurzu USD po rozpadu Breton-woodského systému. Ten posiloval zájem států ES na relativně samostatné měnové spolupráci i za cenu vyšší koordinace. Je nutno říci, že evropský měnový systém přes drobné problémy zaznamenal nejúspěšnější pokus o stabilizaci kurzů národních měn a byl tak předstupněm HMU. EMS tvořily 3 základní stavební kameny, a sice Evropská měnová jednotka (dále jen ECU), mechanismus směnných kurzů a úvěrový mechanismus. [6, s. 17]

1.6.1 Evropská měnová jednotka (ECU)

„ECU byla původně konstruována jako košová jednotka 9ti zemí ES a při její transformaci do eura k 1. 1. 1999 se skládala z měn 12ti zemí EU, bez Rakouska, Finska a Švédska, jež se staly členy EU v roce 1995. Předchůdcem ECU byla Evropská zúčtovací jednotka (AUA – European Unit of Account) složená v roce 1975 z 9ti členských států ES na základě metody použité při tvorbě Zvláštních práv čerpání (ZPČ, Special Drawing Rights – SDR) jako košová jednotka MMF v roce 1974. ECU, která EUA s určitými korekcemi nahradila, byla definována jako suma určitého množství každé měny v koši. Množství každé měny v ECU, tzv. měnové komponenty, byly stanoveny na základě ekonomických kritérií, jimiž byl relativní podíl HDP zemí v rámci ES a jejich podíl na vnitrospolečenském obchodě.“ [6, s. 17,18] Pouze Rada ministrů mohla rozhodnout o změně složení ECU a to každých pět let anebo na základě žádosti členů ES/EU. [6, s. 18]

Evropská měnová jednotka vykonávala čtyři základní funkce:

- 1. „Byla osou EMS a společným jmenovatelem pro stanovení centrálních sazeb členských zemí Evropskou komisí EU, kolem nichž tržní kurzy mohly kolísat v rámci stanoveného rozpětí. Až do roku 1993 toto povolené rozpětí činilo +/- 2,25 s výjimkou Itálie a později i Španělska, které měly povoleno rozpětí +/- 6 %. V roce 1993 se toto pásmo pod tlakem mezinárodní spekulace rozšířilo na +/- 15 %.“ [6, s. 19]*
- 2. Na základě EMU byl vytvořen varovný systém stanovením kurzové odchylky. Dříve než měna dosáhla hranice povolené oscilace, tak byla signalizována nutnost opatření, a sice v podobě devizových intervencí. [6, s. 19]*
- 3. „Byla měnovou jednotkou používanou při platebních transakcích mezi centrálními bankami členských zemí EMS při platbách plynoucích z devizových intervencí na podporu stability měnových kurzů. Tyto tzv. oficiální ECU byly tvořeny členskými státy vložím 20 % zlatých a dolarových rezerv do Evropského fondu měnové spolupráce (The European Monetary Cooperation Fund – EMCF) (viz kapitola 6.10). Protihodnota takto vložených rezerv ve formě oficiálních ECU byla připsána centrálním bankám členských zemí na jejich účty u EFMS s tím,*

že příslušné transakce byly zajišťovány prostřednictvím Banky pro mezinárodní platby v Basileji - BIS. ECU se tak staly součástí oficiálních devizových rezerv držených centrálními bankami členských zemí EU a až na výjimky mohly být používány pouze k měnovým transakcím mezi těmito zeměmi.

4. *ECU byla měnovou jednotkou používanou v rámci EU při financování deficitů platebních bilancí.*“ [6, s. 19]

1.6.2 Mechanismus směnných kurzů (ERM a ERM II)

Mechanismus směnných kurzů (dále jen ERM) měl za cíl dosáhnout stability v kurzových relacích mezi všemi zeměmi ES/EU. ERM byl považován za srdce EMS. ERM zahájil svou činnost v březnu 1979 a fungoval až do vytvoření eurozóny, tedy do konce roku 1998. Evropskou komisí EU byly stanoveny centrální kurzy. Centrální kurzy měly stanoveny všechny měny členských států EMS, včetně měn, které se na ERM neúčastnily. V roce 1995 to byly např. Británie, Itálie, Řecko. Změny centrálních sazeb se provedly od počátku EMS do roku 1995 nejméně 25x, a to i několikrát do roka. K těmto změnám došlo na základě revize koše měn, která se provádí každých 5 let anebo na základě revalvace či devalvace nebo začleněním nových měn do koše. Díky těmto centrálním sazbám, které byly po určitou dobu neměnné, se vypočítávaly bilaterální centrální sazby členských zemí účastnících v ERM a to jejich vzájemným porovnáním. Skutečné tržní kurzy těchto měn se od fixně stanovených bilaterálních centrálních kurzů nesměly vychýlit o více, než byl stanovený limit. Jak již bylo řečeno, rozpětí směnných kurzů bylo stanoveno na $\pm 2,25\%$ od středních parit, ale některé země dostaly dočasnou výjimku širšího rozpětí $\pm 6\%$ (původně Itálie, později Velká Británie, Španělsko a Portugalsko). V roce 1993 bylo v reakci na měnovou krizi členskými zeměmi EU resp. ministry financí a guvernéry centrálních bank členských zemí EU přijato opatření, které se týkalo rozšíření kurzového rozpětí na $\pm 15\%$. Byla zde stanovena výjimka na státy Německo a Nizozemsko, které si zachovaly původní kurzové rozpětí. Střední parity měn zůstaly nezměněné. S těmito širokými pásmy ERM fungoval až do vzniku eurozóny. Ukázalo se, že širší rozpětí kurzů pomohlo dosáhnout podstatného stupně kurzové stability v ERM. Od roku 1999 existuje ERM II, a sice jako nastupující režim kurzového uspořádání ERM. Upravuje kurzové otázky mezi členy a nečleny eurozóny. Jeho podmínky byly schváleny v prosinci 1996 na summitu Evropské rady v Dublinu na návrh vypracovaný Evropským

měnovým institutem (dále jen EMI). ERM II, jak již bylo zmíněno, byl uveden do činnosti 1. ledna 1999 současně se vznikem eurozóny.

1. Účast v tomto režimu je dobrovolná a nárokovatelná každou členskou zemí EU, která není členem eurozóny.
2. Mnohostranný charakter EU založený na bázi paritní mřížky byl převeden na dvoustranný vztah mezi Evropskou centrální bankou (dále jen ECB) a národní centrální bankou.
3. V platnosti zůstala široká fluktuační pásma $\pm 15\%$, přičemž individuálně mohla být vyjednána užší oscilační rozpětí.
4. Centrální parity byly stanoveny jako kurzy národních měn vůči euru.
5. Zachována byla intervenční povinnost na okrajích pásma, nicméně každá ze stran dohody byla oprávněna odmítnout účast na intervencích, pokud by se domnívala, že intervencemi by byla ohrožena cenová stabilita.
6. Potvrzena byla minimálně dvouletá účast v ERM II bez devalvace centrální parity jako nutný předpoklad ke vstupu do eurozóny. [6, s. 20-23]

Česká republika ještě není v současné době členem ERM II. O zapojení do tohoto kurzového režimu rozhodne vláda na základě doporučení České národní banky a ministerstva financí. Přijatá strategie přistoupení ČR k eurozóně považuje členství v ERM II pouze jako vstupní bránu do eurozóny a nedoporučuje setrvávat v tomto mechanismu delší dobu. Vláda ČR v roce 2009 schválila střednědobý rozpočtový výhled, který se od roku 2010 do roku 2012 pohybuje v deficitu nad 5 % HDP, čímž je zásadně ovlivněna otázka přijetí eura (viz subkapitola 3.3). [7]

1.6.3 Úvěrový mechanismus

Úvěrový mechanismus se stal součástí evropského měnového systému v roce 1994. Jeho úlohu vykonával EMI (viz subkapitola 6.12). Ústřední institucí do roku 1993 byl EFMS (viz subkapitola 6.10), který byl založený v roce 1973, po vytvoření EMS se stal jeho součástí a od roku 1994 převzal jeho úlohu předchůdce ECB, a sice Evropský měnový institut. [6, s. 21] „Do jeho činnosti spadalo i přijímání vkladů od centrálních orgánů

EMS, vyrovnávání platů mezi nimi a poskytování krátkodobé a střednědobé úvěrové pomoci zemím s deficitní platební bilancí, které nebyly schopné financovat jej z vlastních zdrojů. Částky národních měn plynoucích v podobě úvěru či jiných převodů mezi centrálními bankami, se přepočítávaly denním kurzem ECU k USD a připisovaly či odepisovaly centrálním bankám na jejich účtech vedených v ECU u EMFC či u EMI. Úvěrový mechanismus, připravený financovat deficity platebních bilancí členských zemí v případě jejich neschopnosti hradit je z vlastních zdrojů, se skládal se ze tří úvěrových zdrojů.

První, tzv. „Velmi krátkodobé financování“, byl připraven poskytovat devizové prostředky na devizové intervence členským státům, jejichž vlastní rezervy pro daný účel nedostačovaly. Tyto transakce se realizovaly cestou úvěru poskytnutého jednou centrální bankou druhé prostřednictvím účtů v ECU vedených u EMCF (EMI) se splatností do 45 dní s možností prolongace až o tři měsíce.

Druhý, pod názvem „Krátkodobá úvěrová pomoc“, byly krátkodobé úvěry poskytované jednou centrální bankou druhé, avšak výlučně jen na krytí nepředvídaných a těžko předvídatelných deficitů platebních bilancí členských zemí EMS. Tyto úvěry byly poskytovány na tři měsíce s možností prologace jejich splatnosti až dvakrát o další tři měsíce.

Poslední forma nazvaná „Systém střednědobé finanční pomoci“ vycházel z dohody o zřízení EHS zakotvující princip vzájemné pomoci v případech, kdy vývoj platební bilance by mohl ohrozit fungování Společenství. Na rozdíl od předchozích dvou forem úvěrové pomoci se jednalo o dohodu mezi státy a nikoliv o dohodu mezi centrálními bankami ES. Poskytnutí úvěru členskou zemí bylo rovněž limitováno a na rozdíl od předcházejících forem úvěru bylo podmíněno splněním určitých ekonomických a finančních podmínek uložených Radou ES. Tyto úvěry byly poskytovány na dobu 2-5ti let při tržních úrokových sazbách. Smyslem všech tří forem úvěrové pomoci bylo vytvořit takové disponibilní zdroje, jež mohly být na dané účely použity. Cílem bylo zabránit narušování integračních procesů zaváděním protekcionistických opatření členskými zeměmi ES.“ [6, s. 21-23]

1.7 Jednotný evropský akt (1986)

Jednotný evropský akt vstoupil v platnost 1. července 1987 poté, co došlo v Lucemburku roku 1986 k jeho schválení a podpisu. Cílem bylo vytvořit jednotný vnitřní trh bez hranic, kde by byl umožněn volný pohyb osob, zboží, služeb a kapitálu. Budování jednotného trhu bylo naplánováno zvládnout do konce roku 1992, kdy mělo být vše připraveno, a skutečně se také i stalo. 1. ledna 1993 byl jednotný vnitřní trh dokončen. Došlo k odstranění kontroly pohybu zboží na vnitřních hranicích, k vzájemnému uznávání diplomů a tím k migraci pracovníků, bylo umožněno podnikání se sídlem v ostatních členských státech, volné poskytování služeb přes vnitřní hranice a volný přesun kapitálu mezi členskými státy. Významný pokrok v integraci Evropy znamenal přijetí smlouvy o Evropské unii, která vstoupila v platnost v roce 1993 a která doplnila program vnitřního trhu o hospodářskou a měnovou unii. Zde byl poprvé použit termín Evropská unie (viz kapitola 2). [8]

1.8 Delorsova zpráva

Delorsova zpráva byla představena v dubnu 1989 a schválena byla na zasedání Evropské rady v červnu téhož roku. Delorsova zpráva proto, že v červnu 1988 byla na zasedání Evropské rady v Hannoveru ustavena pracovní skupina pod vedením tehdejšího prezidenta Evropské komise Jacquese Delorse. Tato skupina měla navrhnout konkrétní kroky vedoucí k HMU. Delorsova zpráva navázala na dřívější neúspěšný plán o vytvoření měnové unie, který představila Wernerova zpráva (viz subkapitola 1.5). I ta navrhovala vytvoření HMU ve třech navazujících etapách. Na rozdíl od Wernerovy zprávy Delorosova zpráva nepožadovala, aby centralizovaná měnová politika byla doprovázena vysokým stupněm centralizace fiskálních kompetencí. Kladla důraz na zefektivnění vnitřního trhu a na úplnou liberalizaci kapitálových toků. Mnohem důslednější byla též v důrazu na institucionální zázemí měnové unie, kdy za jednu z priorit označila ustavení nezávislého Evropského systému centrálních bank (dále jen ESCB), který by byl pověřen mandátem pečovat o cenovou stabilitu (viz subkapitola 6.13). Převážná většina námětů Delorsovy zprávy byla využita v navazující mezivládní konferenci o HMU a následně byla do Maastrichtské smlouvy začleněna. [9]

2 Evropská hospodářská a měnová unie

Velký posun v ekonomické integraci Evropy představuje Smlouva o Evropské unii – tzv. Maastrichtská smlouva, která nabyla účinnosti roku 1993 a kde byl poprvé použit pojem Evropská unie. Tento pojem zahrnuje tři společenství (EHS, ESUO a EURATOM). **Evropské společenství uhlí a oceli** (dále jen ESUO) bylo založeno Pařížskou smlouvou, jako mezinárodní organizace mezi šesti státy v roce 1952 na dobu padesáti let. Proto v roce 2002 ukončilo svou činnost. ESUO bylo poprvé navrženo francouzským ministrem zahraničí Robertem Schumanem 5. března 1950, jako způsob k zabránění další války mezi Francií a Německem. ESUO mělo vytvořit společný trh pro obchod s uhlím a ocelí, zrušit mezi členskými státy obchodní překážky a vytvářet tak postupně společný trh v těchto ekonomických oblastech. **Evropské hospodářské společenství** (dále jen EHS) bylo založeno Římskou smlouvou a oficiálně vzniklo 1. ledna 1958. Tato organizace existovala mezi lety 1958-1993 a měla podporovat ekonomickou integraci. Cílem bylo vytvořit hospodářskou unii s výhledem na vybudování velkého společného trhu s volným pohybem kapitálu, zboží, služeb a pracovních sil. Již v době vzniku EHS se členské státy rozhodly vytvořit celní a měnovou unii, což znamenalo zavést režim volného pohybu osob a provádět společnou daňovou, finanční, obchodní a sociální politiku. Stejně jako EHS tak i **Evropské společenství pro atomovou energii** (dále jen EURATOM) vznikly na základě podepsání Římské smlouvy. Součástí tzv. Římských smluv je tedy i smlouva o vzniku EURATOM. Tato smlouva upravovala podmínky spolupráce při mírovém využívání atomové energie. V roce 1967 byla na základě tzv. Slučovací smlouvy vytvořena jedna společná Rada a jedna komise pro všechna tři společenství. Začal se používat název Evropská společenství (dále jen ES). Po tom, co byla přijata Lisabonská smlouva, tak Evropská společenství zanikla a právním nástupcem se stala Evropská unie (dále jen EU). Maastrichtská smlouva doplnila smlouvu o založení ES o některé nové úkoly integrace Evropy a dala si za cíl vytvořit HMU se společnou měnou pro členské státy, které splní podmínky, jež jsou dané kritériem konvergence. Budování společného trhu by zavedením společné měny mělo být dovršeno. HMU je považována za největší přelom v dějinách Evropy. Měnová politika přechází do správy ECB, která pečuje o cenovou stabilitu a podporuje hospodářskou politiku EU. Dále rozhoduje o měnové politice celé HMU a je nezávislá na vládě i orgánech EU. [10] Členské země mohou regulovat pouze svoji fiskální politiku. Ale i v tomto případě mají

vládní představitelé omezené pravomoci, a sice z důvodu existence společného rozpočtu. Kvůli stabilitě společné měny musí vlády členských zemí dodržovat určitou fiskální disciplínu. V této situaci se nemohou soustředit pouze na národní zájmy, ale musí brát ohled i na členství v HMU a řídit se pravidly, které z něj vyplývají. Důsledkem měnové unie je sjednocení všech národních měn členských států a vytvoření měny nové, společné, která je uznávána jako jediná zákonná měna těchto států (viz kapitola 4.1). [11]

2.1 Tři fáze utváření HMU

Zavedení společné měny, budování společného trhu, koordinace centrálních bank a mnoho dalšího je na tolik složitý a dlouhotrvající proces, že byl rozdělen do následujících tří etap:

2.1.1 První etapa

První etapa, která probíhala od 1. 7. 1990 do 31. 12. 1993, měla za úkol dokončit liberalizaci pohybu kapitálu. Dále zavázala členské státy k posilování nezávislosti centrálních bank a uplatnění potřebných opatření pro sladění právních předpisů v oblasti budoucího postavení Centrální banky a její měnové politiky. Podle smlouvy o ES to znamenalo zákaz všech omezení pohybu kapitálu a zákaz omezení plateb mezi členskými státy a mezi třetími zeměmi. Dalším úkolem bylo zakázání získávání úvěrů pro veřejný sektor od centrálních bank a přímý odkup bankami. Taky byl těmto orgánům a veřejným podnikům zakázán zvýhodněný přístup k finančním institucím. Ale hlavním úkolem této etapy bylo dokončení resp. dohotovení jednotného trhu a podpora konvergence mezi státy a to hlavně v oblasti inflace, úrokových sazeb a kurzové stability. [2, s. 215]

2.1.2 Druhá etapa

Druhá etapa, která trvala od 1. 1. 1994 do 31. 12. 1998, měla dosáhnout velkého pokroku ve fiskální oblasti. Smlouva o ES stanovila, že státy, které vstoupí do třetího stádia HMU se musí vyvarovat nadměrných deficitů veřejných rozpočtů, ale nestanovila konkrétní sankce za nesplnění této podmínky. V této etapě byl roku 1997 v Amsterdamu schválen návrh Německa týkající se tzv. Paktu stability a růstu (viz subkapitola 6.9), který měl za úkol dostát naplňování konvergenčních kritérií i v průběhu trvání HMU (viz kapitola 3).

V roce 1994 byl založen EMI (viz subkapitola 6.12), který připravoval podmínky pro zavedení jednotné měny euro do ustavení ECB. Summit EU v prosinci 1995 v Madridu schválil název nové měnové jednotky euro. Také stanovil rámcový plán pro zavedení jednotné měny. Rozhodlo se, že euro bude zavedeno ve dvou etapách, a sice v bezhotovostní formě a následně i v hotovostní podobě. Na základě Maastrichtských kritérií bylo Evropskou radou rozhodnuto, že tyto podmínky splnilo 11 členských států, a sice Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Nizozemí, Portugalsko, Rakousko, SRN a Španělsko (viz *Tabulka 1*). Společně bylo také dohodnuto, aby ECB zahájila vlastní činnost k 1. červnu 1998 a tím převzala a plnila úkoly Evropské měnové integrace. [2, s. 215-218]

Tabulka 1: Plnění konvergenčních kritérií členskými zeměmi EU v roce 1998

	Inflace	Sazby	Deficit	Dluh	ERM	Členství
Limitní hodnota	2,7	7,8	-3,0	60	ano	
Belgie	1,4	5,7	-2,1	122,2	ano	ano
Dánsko	1,9	6,2	0,7	65,1	ano	ne
Finsko	1,3	5,9	-0,9	55,8	ano	ano
Francie	1,2	5,5	-3,0	58,0	ano	ano
Irsko	1,2	6,2	0,9	66,3	ano	ano
Itálie	1,8	6,7	-2,7	121,6	ano	ano
Lucembursko	1,4	5,6	1,7	6,7	ano	ano
Německo	1,4	5,6	-2,7	61,3	ano	ano
Nizozemsko	1,8	5,5	-1,4	72,1	ano	ano
Portugalsko	1,8	6,2	-2,5	62,0	ano	ano
Rakousko	1,1	5,6	-2,5	66,1	ano	ano
Řecko	5,2	9,8	-4,0	108,7	ne	ne
Španělsko	1,8	6,3	-2,6	68,8	ano	ano
Švédsko	1,9	6,5	-0,8	76,6	ne	ne
Velká Británie	1,8	7,0	-1,9	53,4	ne	ne

Zdroj: vlastní zpracováním na základě údajů z <http://fx.sauder.ubc.ca/euro/>

2.1.3 Třetí etapa

Třetí etapa probíhá od 1. 1. 1999 do současnosti a byla rozdělena do dvou období, a sice do období od 1. 1. 1999 do 1. 1. 2002 a od 1. 1. 2002 do současnosti.

Od 1. 1. 1999 do 1. 1. 2002

V tomto období padlo jednohlasné rozhodnutí členských států EU, které splnily podmínky pro vstup do 3. etapy HMU, aby byly neodvratně fixovány kurzy jejich měn na euro podle pevně stanovených přepočítacích koeficientů. Část devizových rezerv národních centrálních bank odpovídající jejich podílu na upsaném kapitálu ECB byla převedena na ECB, která má v souladu se Statutem ESCB/ECB neomezené právo jejich spravování a využívání. ECB jako jediná měnová autorita eurozóny definuje a provádí ve spolupráci s národními bankami zemí eurozóny měnovou politiku v euru a soustřeďuje se na cenovou stabilitu. Poměrně rychle přešly mezibankovní, peněžní a kapitálové trhy na euro. Od 1. 1. 1999 začaly banky a finanční instituce používat euro pro refinancování v rámci měnových operací a dále na mezinárodním trhu. Veřejné dluhy byly zúčastněným státům převedeny na eura. Toto rozhodnutí umožnilo vést komerční účty v jednotné měně euro. Byl vytvořen platební systém Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express (dále jen TARGET). Díky tomuto systému se uskutečňuje vypořádání transakcí měnové politiky. Samozřejmě musely být přeceněny všechny služby a zboží na eura. Daná země vedla, v případě probíhajícího duálního oběhu ještě vede, ceny statků a služeb jak v původní respektive národní měně, tak i v euru. Toto období se nazývá transformační období a trvá nejdéle 2 měsíce. Začátkem třetí etapy byl kurzový mechanismus nahrazen mechanismem ERM II (viz subkapitola 1.6.2). Nutno podotknout, že účast v novém kurzovém mechanismu je dobrovolná, i když se předpokládá, že v rámci postupu k třetí etapě HMU všechny země EU do ERM II vstoupí. [6]

Od 1. 1. 2002 do současnosti

Toto období je ve znaku zavedení fyzických bankovek a mincí jednotné měny euro. Jako zákonné platidlo vstoupilo euro v platnost 1. 1. 2002. V zemích, které vstoupily do eurozóny, byly původní měny členských zemí bezplatně vyměňovány za euro a to prostřednictvím komerčních bank v národních centrálních bankách. Od 1. 3. 2002 byly národní bankovky a mince staženy z oběhu. [6, s. 45,46] Tímto datem ztratily národní měny status zákonného platidla, který má již pouze euro. Tím byl dovršen přechod bank a celého finančního systému na společnou měnu. V případě, že někdo má ještě původní bankovky a mince a chce si je nechat vyměnit za euro, tak může učinit, ale pouze v národní centrální bance a pouze do data, které centrální banka dané země stanoví. [2, s. 219,220]

První fáze: Volný pohyb kapitálu

Druhá fáze: Evropský měnový institut, Konvergence

Třetí fáze: Zavedení eura

1990	1994	1999
1992 - Maastrichtská smlouva 1993 - Jednotný trh <ul style="list-style-type: none">- užší spolupráce mezi centrálními bankami- volné používání ECU- zlepšení hospodářské konvergence- liberalizace kapitálových obchodů	1997 - Pakt stability a růstu 1998 - Evropská centrální banka <ul style="list-style-type: none">- založení Evropského měnového institutu- zákaz úvěrování veřejného sektoru centrálními bankami- koordinace měnových politik- přípravy na 3. etapu	2002 - zavedení euromincí a bankovek <ul style="list-style-type: none">- pevné stanovení směnných kurzů- Evropský systém centrálních bank provádí jednotnou měnovou politiku- nabytí účinnosti mechanismu směnných kurzů ERM II

Obrázek 2: Přehled tří fází vývoje HMU

Zdroj: vlastní zpracování

3 Maastrichtská konvergenční kritéria

Jsou definována Smlouvou o Evropském společenství a jsou nezbytnou podmínkou pro vstup zemí do HMU. Rozhodnutí o přijetí společné měny je v pravomoci členského státu. Se vstupem do EU se země sice zaváže společnou měnu přijmout, ale je zde možnost, že bude rozhodnutí o přijetí opakovaně odkládáno, a to bez sebemenších důsledků. Obecně lze říci, že Maastrichtská konvergenční kritéria jsou souborem pěti ekonomických ukazatelů. Tyto ukazatele musí být plněny zeměmi, které usilují o zavedení jednotné evropské měny. Mezi kritéria patří:

- 1.Kritérium cenové stability
- 2.Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb
- 3.Kritérium deficitu veřejných rozpočtů
- 4.Kritérium hrubého veřejného dluhu
- 5.Kritérium stability měnového kurzu

3.1 Kritérium cenové stability

Členský stát musí vykazovat dlouhodobě udržitelnou cenovou stabilitu a průměrnou míru inflace, sledovanou během jednoho roku před šetřením a nepřekračující o více než 1,5 procentního bodu míru inflace tří států Unie, které dosáhly nejlepších výsledků v oblasti cenové stability. Inflace se měří pomocí indexu spotřebitelských cen. Toto opatření je důležité, protože má-li být společná měnová politika úspěšná, tak musí být povoleny pouze malé odchylky inflace jednotlivých členských zemí. Kdyby byla vysoká inflace v ČR a v ostatních členských zemích nižší, tak by expanzivní politika vedená ECB vedla ke zvyšování agregátní poptávky, to by způsobilo další růst inflace, čímž by došlo ke zhoršení ekonomiky. Pokud by ČR měla nižší inflaci ve srovnání s ostatními členskými zeměmi a ECB by se rozhodla vést restriktivní měnovou politiku, tak by došlo k opačnému efektu než u předcházejícího příkladu, a sice došlo by ke snížení agregátní poptávky, což by vedlo k dalšímu snížení inflace, a to by zapříčinilo zpomalení ekonomického růstu.

3.2 Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb

V tomto kritériu je stanoveno, že v průběhu jednoho roku před šetřením nesmí průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba členského státu přesahovat o více než 2 procentní body úrokovou sazbu tří států Unie, které dosáhly nejlepších výsledků v oblasti cenové stability. Toto kritérium je posuzováno podle nominálních úrokových měr, což znamená, že se jedná o úrokovou míru, která se platí za půjčení peněz. Jde o jeden ze dvou možných typů úrokových sazeb, přičemž ten druhý jsou reálné úrokové sazby. Reálná úroková míra se získá, když se do výpočtu zakomponuje i inflace.

3.3 Kritérium deficitu veřejných rozpočtů

Kritérium deficitu veřejných rozpočtů spočívá v tom, že poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu v tržních cenách nesmí překročit referenční hodnotu 3 %.

3.4 Kritérium hrubého veřejného dluhu

Poměr hrubého veřejného dluhu k hrubému domácímu produktu v tržních cenách nesmí překročit 60 %, s výjimkou případů, kdy se poměr dostatečně rychle snižuje a blíží se uspokojivým tempem referenční 60% hodnotě. S plněním tohoto kritéria nemá Česká republika (dále jen ČR) zatím žádný velký problém. V současné době má ČR velkou rezervu na plnění tohoto kritéria, ale pokud nebudou provedeny příslušné reformy, tak se může stát, že v delším časovém období toto kritérium plněno nebude. Jedná se především o reformy zdravotnictví a důchodového systému (viz kapitola 10).

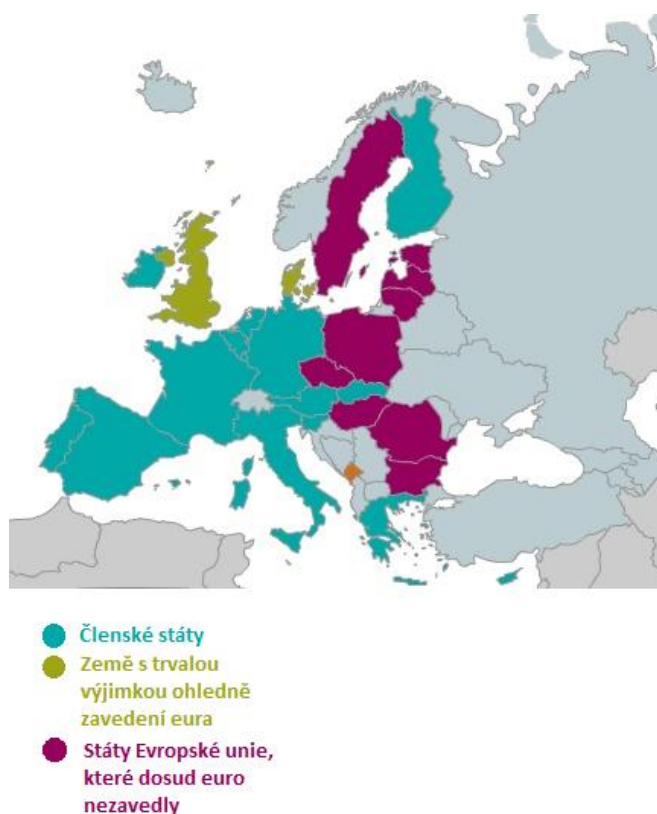
3.5 Kritérium stability měnového kurzu

Členský stát dodržuje normální kurzová rozpětí, která jsou stanovena mechanismem směnných kurzů, a to minimálně v průběhu dvou posledních let před šetřením. Země zapojené do ERM II musí kurzy svých měn udržovat v povoleném fluktuačním pásmu $\pm 15\%$ od stanoveného středního kurzu (centrální parity) k euru. Jen Dánsko je zatím jediná země, pro kterou je oficiálně stanoveno užší fluktuační pásmo $\pm 2,25\%$. Vzhledem

k tomu, že ČR se mechanismu ERM II zatím neúčastní, tak nelze vyhodnotit, zda je toto kritérium plněno, ale dle dosavadního vývoje se nepředpokládá, že by s tímto kritériem ČR měla mít potíže. (viz kapitola 10). [12]

4 Eurozóna

Eurozóna je považována za největší a nejvýznamnější přelom v ekonomických dějinách Evropy. Pro občany ČR je bezpochyby také nejznámější a nejzajímavější. Jednak kvůli neustále spekulovanému, nejvhodnějšímu termínu přijetí společné měny, díky spekulovaným dopadům, které bude mít na naši ekonomiku a dále kvůli tomu, že se neustále hovoří o tom, zda je ČR na přijetí této měny připravena. Měnová politika se dostává do správy společné centrální banky, která pečuje o cenovou stabilitu, podporuje hospodářskou politiku EU, rozhoduje o měnové politice celé HMU a je nezávislá na pokynech vlády i orgánů EU. Ve správě vlád členských zemí zůstává pouze fiskální politika. [13] ČR se podpisem přístupové smlouvy zavázala k přijetí společné měny a měla by udělat všechno pro to, aby byla na vstup do eurozóny připravena, tj. splnit všechna Maastrichtská kritéria. Eurozónu tvoří v současné době 16 států EU a 1. ledna 2011 se rozšíří o nového člena, a sice Estonsko.



Obrázek 3: Mapa eurozóny 2009

Zdroj: vlastní úpravy na základě údajů z <http://www.euroskop.cz/23/sekce/historie-eu/>

4.1 Jednotná měna euro

Historie eura se píše od 1. 1. 1999, kdy vzniklo jako bezhotovostní platidlo a o tři roky později, tedy od 1. 1. 2002, byly euromince a eurobankovky zavedeny ve 12 členských zemích EU jako jednotná měna. Původně však mělo být euro spuštěno v roce 1997, ale vzhledem k neschopnosti členských států splnit konvergenční kritéria došlo k posunutí závěrečné etapy. Scénář tzv. závěrečné etapy byl vytvořen na summitu v Madridu, kde bylo stanoveno nahrazení národních měn členských států, jak již bylo zmíněno, nejpozději do 1. ledna 2002. [14] Období, ve kterém existovalo euro pouze v bezhotovostní formě, je označováno za tzv. přechodné období. Důležitým dnem v rozšíření eurozóny je 1. 1. 2007, kdy bylo euro zavedeno ve Slovinsku, a sice podle tzv. scénáře Big Bang. Jednalo se o to, že v jeden den bylo zavedeno euro jak v bezhotovostní, tak i v podobě bankovek a mincí. Dalšího rozšíření se eurozóna dočkala dne 1. 1. 2008, kdy do eurozóny vstoupily další dvě země, a sice Kypr a Malta. Posledním a nejnovějším členem se stalo Slovensko, které do eurozóny vstoupilo 1. 1. 2009. [15]

4.2 Institucionální, organizační a legislativní zabezpečení zavedení eura v ČR

V souvislosti s institucionálními, technicko-organizačními a legislativními přípravami pro zavedení eura byla ustavena Národní koordinační skupina (NKS). Pověření k tomuto výkonu přebralo Ministerstvo financí s tím, že ČNB bude strategickým partnerem. Současně bylo vytvořeno 6 pracovních skupin pro různé oblasti přechodu. Jsou to skupiny pro:

1. Finanční sektor
2. Komunikaci
3. Informatiku a statistiku
4. Legislativu
5. Nefinanční sektor a ochranu spotřebitele
6. Veřejné finance a veřejnou správu [16]

Skupina pro finanční sektor má za úkol vypracovat plány na výměnu měny a vydat pokyny pro finanční instituce. To znamená zavedení eura do oběhu v hotovostní podobě,

dále stažení původní měny z oběhu a zajistit likvidaci. Skupina pro komunikaci má za úkol vypracovat a organizovat informační kampaň pro různé skupiny obyvatel. Skupina pro informatiku a statistiku se zabývá přeprogramováním a převedením informačních systémů tak, aby byly vzájemně a bezproblémově propojeny. Úkolem skupiny pro legislativu je návrh na novelizaci současné legislativy a přepracování právních předpisů vzhledem k nové národní měně. Skupina pro nefinanční sektor a ochranu spotřebitele má za úkol být nápomocna spotřebitelům a podnikatelům, aby při přechodu na euro všechno proběhlo hladce a aby spotřebitelé a podnikatelé byli vybaveni jasnými pokyny. Úkolem skupiny pro veřejné finance je ve veřejné správě provádět změny spousty předpisů spojených se zavedením společné měny a vypracovávat metodiky, které podchytí změny ve všech možných rozpočtech.

4.3 Euro mince

Odpovědnost za ražbu euromincí je na vládách jednotlivých zemí eurozóny. Nicméně, celková hodnota mincí, jež jsou ročně dávány do oběhu, je schválena Radou guvernérů ECB. Cílem ECB je udržení objemu mincí a bankovek pod kontrolou, aby byla zachována cenová stabilita. Kdyby došlo k nadměrnému objemu mincí a bankovek v oběhu, tak by mohlo dojít k růstu inflace. Pokud má země eurozóny v úmyslu vydat určitou minci v novém výtvarném zpracování – jako je pamětní mince 2 € – musí předem informovat Evropskou komisi a ostatní členské země EU. Komise ověří, zda nový návrh mince splňuje příslušné podmínky, a poté tuto informaci zveřejní na svých internetových stránkách. Komise je oficiálním zdrojem, podle něhož provádí ECB aktualizaci svých internetových stránek týkajících se euromincí. Sada euromincí se skládá z osmi různých nominálních hodnot, jsou to 1 cent, 2 centy, 5, 10, 20 a 50 centů, 1€ a 2 €. Mince mají společnou stranu a národní stranu. Národní stranu má každý členský stát eurozóny odlišnou podle motivu dané země. Společné strany mince zobrazuje motivy EU nebo Evropy a symbolizují jednotu EU. Společné strany mincí navrhl Luc Luyckx z Královské belgické mincovny. [15]

Tabulka 2: Přehled vydaných mincí v množství a hodnotě

Množství (milióny), konec období

Rok	Celkem	€ 2	€ 1	€ 0.5	€ 0.2	€ 0.1	€ 0.05	€ 0.02	€ 0.01
2007	76298	3811	5718	4657	7855	9927	12359	14394	17579
2008	82314	4033	6015	4835	8336	10597	13376	15779	19343
2009	87457	4264	6184	5005	8665	11061	14218	17000	21059
2010 Q1	88302	4275	6142	4968	8692	11109	14370	17301	21444
2010 Q2	89938	4371	6232	5041	8836	11261	14617	17650	21930
2010 Q3	91465	4429	6290	5097	8961	11422	14877	17992	22398
Aug.	91038	4414	6286	5091	8939	11377	14806	17875	22249
Sep.	91465	4429	6290	5097	8961	11422	14877	17992	22398
Oct.	91834	4439	6287	5089	8973	11460	14949	18092	22546

Hodnota (milióny), konec období

Rok	Celkem	€ 2	€ 1	€ 0.5	€ 0.2	€ 0.1	€ 0.05	€ 0.02	€ 0.01
2007	19313	7621	5718	2329	1571	993	618	288	176
2008	20404	8067	6015	2418	1667	1060	669	316	193
2009	21316	8529	6184	2502	1733	1106	711	340	211
2010 Q1	21305	8551	6142	2484	1738	1111	719	346	214
2010 Q2	21691	8742	6232	2520	1767	1126	731	353	219
2010 Q3	21957	8857	6290	2548	1792	1142	744	360	224
Aug.	21905	8828	6286	2546	1788	1138	740	358	222
Sep.	21957	8857	6290	2548	1792	1142	744	360	224
Oct.	21985	8878	6287	2544	1795	1146	747	362	225

Zdroj: vlastní úprava na základě údajů z

<http://www.ecb.int/stats/euro/circulation/html/index.en.html>

4.4 Oběžné pamětní mince 2 €

Jedná se o mince, které jsou velice podobné běžným mincím nominální hodnoty 2 €. Rozdíl je pouze v pamětním motivu, který je vyražen na národní straně. Jednou do roka může každá členská země eurozóny takovouto minci vydat. Jsou zákonným platidlem v celé eurozóně a lze je tedy používat stejně jako ostatní euromince. Většina těchto mincí připomíná výročí historických událostí. První oběžnou pamětní minci vydalo Řecko u příležitosti Olympijských her v Aténách v roce 2004. V působnosti jednotlivých zemí eurozóny je jak navrhování, tak vydávání mincí. ECB pouze schvaluje maximální objem oběžných pamětních i ostatních mincí. Do roku 2010 byly vydány ještě dvě oběžné pamětní mince: první v březnu 2007 u příležitosti 50. výročí Římské smlouvy a druhou v lednu 2009 u příležitosti 10. výročí eura. V příloze je umístěn přehled vydaných pamětních mincí v roce 2010.

4.5 Euro bankovky

Jsou tištěny od roku 2002, kdy každá národní centrální banka nese určitý podíl na celkové roční produkci. Například v roce 2009 byly centrální banky Itálie, Rakouska a Německa odpovědné za produkci 1 043,65 miliónů €100 bankovek. Roční výroba eurobankovek musí být dostatečná, aby bylo možné vyhovět případně neočekávanému zvýšení poptávky, např. v situaci, jako jsou sezónní špičky. Objem výroby na rok dopředu je vypočten na základě předpovědi předkládané národními centrálními bankami a centrální předpovědi ze strany ECB. Vypočtené hodnoty musí být schváleny Radou guvernérů ECB. [15]

Tabulka 3: Přehled vydaných bankovek v množství a hodnotě

Množství (milióny), konec období

Rok	Celkem	€ 500	€ 200	€ 100	€ 50	€ 20	€ 10	€ 5
2007	12114	453	156	1209	4442	2468	1965	1421
2008	13116	530	170	1381	4912	2618	2030	1476
2009	13643	564	178	1472	5199	2690	2042	1498
2010 Q1	13169	569	179	1463	5062	2547	1910	1439
2010 Q2	13505	571	181	1498	5231	2611	1953	1461
2010 Q3	13550	569	180	1506	5260	2618	1953	1465
Aug.	13579	568	181	1506	5279	2634	1950	1462
Sep.	13550	569	180	1506	5260	2618	1953	1465
Oct.	13601	570	180	1508	5273	2635	1969	1467

Hodnota (bilióny), konec období

Rok	Celkem	€ 500	€ 200	€ 100	€ 50	€ 20	€ 10	€ 5
2007	677	226	31	121	222	49	20	7
2008	763	265	34	138	246	52	20	7
2009	806	282	36	147	260	54	20	7
2010 Q1	797	285	36	146	253	51	19	7
2010 Q2	812	285	36	150	262	52	20	7
2010 Q3	813	285	36	151	263	52	20	7
Aug.	814	284	36	151	264	53	20	7
Sep.	813	285	36	151	263	52	20	7
Oct.	815	285	36	151	264	53	20	7

Zdroj: vlastní úprava na základě údajů z

<http://www.ecb.int/stats/euro/circulation/html/index.en.html>

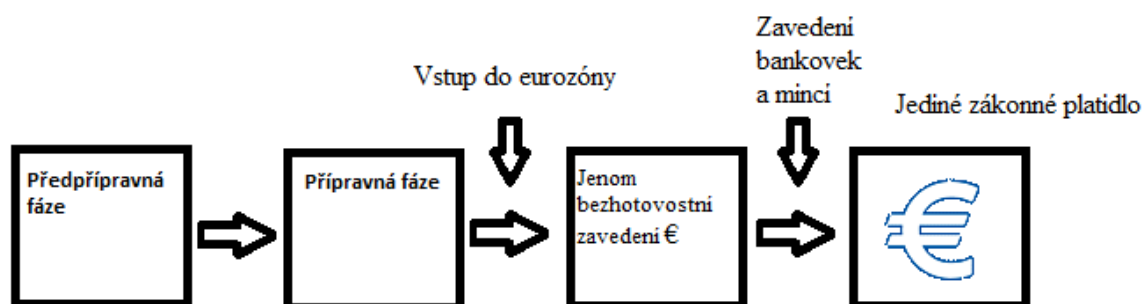
4.6 Strategie zavedení eura

Důležité je rozhodnutí, jakým způsobem se bude přecházet na společnou měnu. Zpravidla pro zavádění eura je možný výběr ze tří možných scénářů:

- Scénář s využitím přechodného období (Madridský scénář),
- Scénář jednorázového přechodu na euro (Big Bang),
- Scénář jednorázového přechodu na euro s využitím tzv. doběhu (Phasing Out). [17]

4.6.1 Scénář s využitím přechodného období

Euro je zavedeno pouze v bezhotovostní podobě a po uplynutí přechodného období je uvedeno také do hotovostního oběhu bankovek a mincí. Tento postup má výhodu, že poskytuje dostatek času na technické přípravy, jakými jsou např. ražba mincí s národní stranou, předzásobení bank a podniků či příprava právního prostředí. Ale je potřeba říct, že tento postup je také velice nákladný, protože požaduje od ekonomických subjektů udržovat paralelně dva měnové okruhy při vedení účtů, správě systémů platebního styku, apod.



Obrázek 4: Madridský scénář

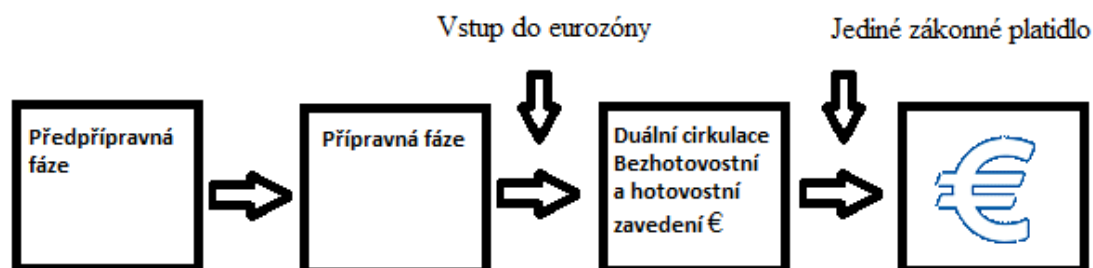
Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z

http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_scenar_prijeti.html

4.6.2 Scénář jednorázového přechodu na euro (Big Bang)

Tento scénář spočívá v tom, že ve stejný den se začíná používat euro jak v bezhotovostním, tak i hotovostním platebním styku. Tato varianta je náročnější na koordinační a přípravné práce, protože všechny subjekty soukromého i veřejného sektoru musejí být schopny přejít z národní měny na euro v podstatě v jednom okamžiku.

Např. Slovinsko zavedlo euro prostřednictvím scénáře Big Bang jako první a potvrdilo, že se jedná o levnější a jednodušší variantu.

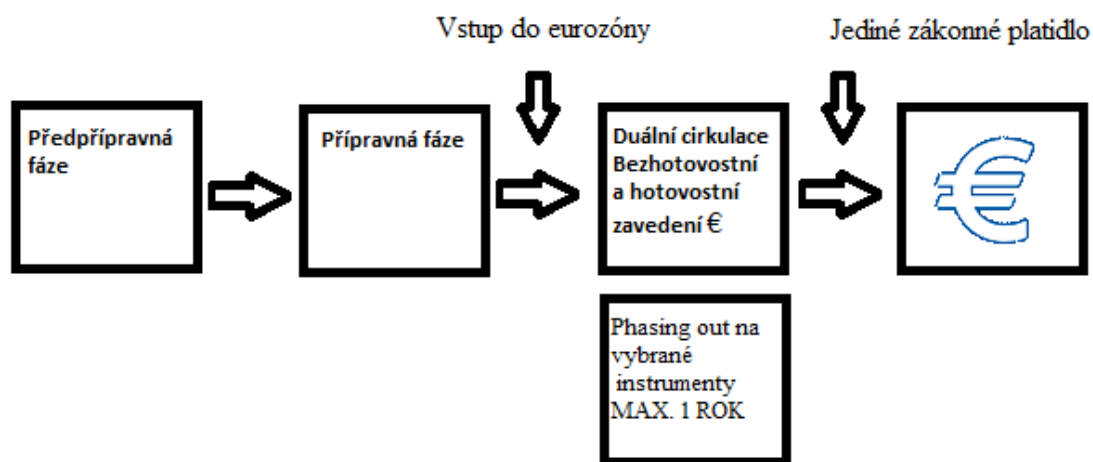


Obrázek 5: Scénář Big Bang

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů
z http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_scenar_prijeti.html

4.6.3 Scénář přechodu na euro s využitím fáze postupného zrušení

Při této variantě zavedení eura se euro začne používat v hotovostním i bezhotovostním platebním styku. Ve vybraných oblastech lze po určitou dobu používat původní národní měnu. Tato doba je maximálně jeden rok a jedná se o oblasti např. placení daní, fakturace apod.



Obrázek 6: Scénář s využitím fáze postupného zrušení

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z
http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_scenar_prijeti.html

Tabulka 4: Hlavní rozdíly mezi jednotlivými scénáři

Operace/užití právního nástroje po vstupu země do eurozóny	Madridský scénář	Big Bang	Phasing out
Vedení účtů v národní měně	ANO	NE	NE
Provádění bezhotovostních transakcí v národní měně	ANO	NE	NE
Provádění hotovostních plateb v národní měně	ANO	NE	NE
Provádění hotovostních plateb v €	NE	ANO	ANO
Vydávání faktur aj. instrumentů v národní měně (časově omezeno)	ANO	NE	ANO

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z

http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_scenar_prijeti.html

Tabulka 4 ukazuje hlavní rozdíly mezi jednotlivými scénáři zavedení eura. Znázorňuje, zda se v nich zmiňované operace projevují či nikoliv.

Tabulka 5: Přehled přepočítacích koeficientů bývalých národních měn členů eurozóny k euru

Měna	Zkr.	Přepočítací koeficient k euru	Koeficient stanoven dne	Vstup do eurozóny
Belgický frank	BEF	40,3399	31.12.1998	1.1.1999
Estonská koruna*)	EEK	15,6466	13.7.2010	1.1.2011
Finská marka	FIM	5,94573	31.12.1998	1.1.1999
Francouzský frank	FRF	6,55957	31.12.1998	1.1.1999
Irská libra	IEP	0,787564	31.12.1998	1.1.1999
Italská lira	ITL	1936,27	31.12.1998	1.1.1999
Kyperská libra	CYP	0,585274	10.7.2007	1.1.2008
Lucemburský frank	LUF	40,3399	31.12.1998	1.1.1999
Maltská lira	MTL	0,429300	10.7.2007	1.1.2008
Německá marka	DEM	1,95583	31.12.1998	1.1.1999
Nizozemský gulden	NLG	2,20371	31.12.1998	1.1.1999
Portugalské escudo	PTE	200,482	31.12.1998	1.1.1999
Rakouský šilink	ATS	13,7603	31.12.1998	1.1.1999
Řecká drachma	GRD	340,750	19.6.2000	1.1.2001
Slovenská koruna	SKK	30,1260	8.7.2008	1.1.2009
Slovinský tolar	SIT	239,640	11.7.2006	1.1.2007
Španělská peseta	ESP	166,386	31.12.1998	1.1.1999

*) země má již stanovený přepočítací koeficient, avšak do eurozóny vstoupí v roce 2011

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z

http://ec.europa.eu/ceskarepublika/abc/euro/zavedeni_cs.htm

5 Platební systém EU

Uvedení do praxe nového platebního systému EU bylo podmíněno vznikem EMU, jehož prostřednictvím se měnová politika ECB také realizuje. Název tohoto platebního systému je TARGET. Skládá se z národních platebních systémů, platebního mechanismu ECB a spojovacího mechanismu (interlinking mechanism), který umožňuje vzájemné provádění plateb. „Tyto systémy jsou vzájemně propojeny v jednotný integrovaný systém, schopný efektivně realizovat platby v evropské měně euro v reálném čase jak mezi bankami dané členské země, tak mezi jednotlivými členskými zeměmi, se zaměřením především na velké platby.“ [6, s. 39]

TARGET v číslech:

1. v průměru 96,75 % přeshraničních plateb bylo provedeno do pěti minut
2. celková hodnota plateb v roce 2009 v systému TARGET II činila 551,176 biliónů euro

Zapojení do systému TARGET není pro členy EU na rozdíl od členů eurozóny povinné. Řídící rada ECB přijala v roce 2004 rozhodnutí o zřízení další generace platebního systému s názvem TARGET II, který má poskytnout ještě větší množství služeb, zkvalitnit nákladovou efektivnost a připravit se na adaptaci platebního systému v souvislosti s rozšiřováním EU a eurozóny. V rámci TARGET I a II si klienti nemohou vybrat jeden účet či jednu platební kartu pro celou eurozónu. V různých zemích se používají různé formuláře, produkty či služby a tímto se od sebe odlišují. K odstranění těchto rozdílů má sloužit vytvoření jednotné platební oblasti tzv. SEPA (Single Euro Payment Area), která bude fungovat prostřednictvím TARGETu. Díky SEPA budou jednotlivé ekonomické subjekty EU potřebovat pouze jediné elektronické spojení na svou banku k posílání a přijímání domácích i přeshraničních plateb. Pro celou Evropskou unii bude používán jeden formát plateb. Až budou v rámci celé eurozóny všechny platby označovány jako domácí tak bude dosaženo požadovaného cíle. Druhým nejvýznamnějším platebním systémem po TARGETu je tzv. EURO 1. Tento systém je řízený a vlastněný soukromou institucí – Evropskou bankovní asociací, která sdružuje cca 100 evropských bank. Do tohoto systému můžou být zapojeny i banky budoucích členů eurozóny. Významnou

úlohu zde hraje tzv. kontinuální spojovací platební systém, který provádí zahraniční devizové transakce v patnácti měnách. Největší část je realizována v USD a euro je na místě druhém. V příloze lze naléznout tabulku s přehledem plateb v TARGET II s porovnáním mezi roky 2008 a 2009. [6, s. 40]

6 Instituce, výbory a dohody EU

6.1 Rada Evropské unie

Rada Evropské unie byla do roku 1993 známa jako Rada ministrů. V dokumentech EU je nazývána jako „Rada“. Je složena z představitelů členských států na ministerské úrovni. Každý stát má v Radě jednoho zástupce. Konkrétní složení Rady záleží na projednávané problematice. V případě HMU jde o ministry hospodářství a financí (ECOFIN). Ti na zasedáních ECOFIN odpovídají za účinnou koordinaci hospodářské politiky členských států. Dále za dodržování Paktu stability a růstu a za orientaci politiky směnných kurzů. Rada přijímá veškerá legislativní opatření, která jsou nutná k činnosti HMU. Rada tak koná na základě doporučení Komise EU. Tímto postupem byl například uzákoněn právní status eura a neodvolatelné směnné kurzy mezi eurem a jednotlivými účastnickými měnami. Celkem existuje devět rad:

Obecné záležitosti a vnější vztahy
Hospodářství a finance (ECOFIN)
Spravedlnost a vnitřní věci
Zaměstnanost, sociální politika, zdraví a ochrana spotřebitele
Konkurenceschopnost
Doprava, telekomunikace a energie
Zemědělství a rybolov
Životní prostředí
Vzdělávání, mládež a kultura

V jednání jednotlivých rad je podpis jednotlivých ministrů podpisem celé vlády. K tomu, aby takto mohli ministři zastupovat své země a občany, je každý zplnomocněn svou vládou. Čtyřikrát do roka se předsedové vlád členských zemí nebo prezidenti setkávají

s předsedou Evropské komise, kde řeší otázky, které by nemohly být vyřešeny jiným zástupcem. Hlavními úkoly jsou schvalovat evropské právní předpisy, koordinovat hospodářské politiky členských států správným směrem, uzavírat mezinárodní smlouvy mezi EU a třetími zeměmi či mezinárodními organizacemi, schvalovat rozpočet EU, koordinovat spolupráci soudů, koordinovat spolupráci policejních složek, rozvíjet společnou bezpečnostní politiku a samozřejmě spolupracovat na zahraniční politice. Co se týká předsednictví Rady tak to se mění každých šest měsíců. Těchto šest měsíců každá předsednická země předsedá všem schůzkám, podporuje přijímání legislativních a politických rozhodnutí. Zároveň vyjednává kompromisy mezi členskými státy. Česká republika předsedala od ledna do června 2009. Toto předsednictví bylo hodnoceno jako bezproblémové a perfektně zvládnuté jak po technické tak organizační stránce.

6.2 Evropský parlament

Evropský parlament se podílí na přijímání legislativy týkající se HMU a má poradní roli při řešení různých aspektů fungování HMU. Konzultace s Evropským parlamentem se vyžaduje při posuzování připravenosti členských států na vstup do eurozóny a při jmenování členů Výkonného výboru ECB. Může také zvát prezidenta ECB a členy Výkonného výboru ECB na jednání parlamentních výborů k vysvětlení měnové politiky ECB. Národní vlády odpovídají za svou hospodářskou politiku, za koordinaci této politiky prostřednictvím jednání Rady a za dodržování limitů, pokud jde o schodky státního rozpočtu a výši veřejného zadlužení – jde o limity stanovené ve Smlouvě a v Paktu stability a růstu. Národní parlamenty budou nadále odpovídat za posuzování a schvalování legislativy o hospodářské politice jednotlivých členských států, která tvoří základní složku HMU. Smlouva o EU, kde se ustanovuje založení HMU, byla ratifikována parlamenty skoro všech členských států (některé členské státy, například Francie, předložily Smlouvu přímo občanům ke schválení v referendu). I při existenci HMU si národní parlamenty zachovávají status demokraticky zvolených orgánů členských států s vysokou legislativní pravomocí.

6.3 Evropská komise

Evropská komise je nadnárodní orgán EU, který je nezávislý na členských státech a který hájí zájmy Unie. Komise se účastní rozhodování téměř na všech úrovních, má největší administrativní a expertní aparát. Sídli v Bruselu, přičemž některé části jsou rozmístěny v Lucemburku. Člení se na několik generálních ředitelství a služeb. Komise střeží především dodržování zakládajících smluv EU a z úřední povinnosti podává žaloby v případě zjištěného porušení. Velice důležitou pravomocí je účast na tvorbě legislativy. Zde má tzv. iniciační monopol, což znamená, že jí je vyhrazeno předkládat návrhy legislativních předpisů. Dále má pravomoc pro vydávání doporučení a stanovisek, a pravomoci v přenesené působnosti (delegovaná legislativní pravomoc). Komise spravuje z velké části rozpočet EU a podílí se na udržování diplomatických styků a sjednávání mezinárodních smluv. Komise je složena z komisařů, kteří pocházejí z členských zemí a jsou do této funkce navrhováni zemí, ze které pochází. Komisaři jsou nezávislí a nesmějí se řídit instrukcemi, pocházejícími ať již ze země navrhovatele, či z jakéhokoliv jiného státu. Další jejich úkol či poslání je hájit a prosazovat zájmy unie. V čele Komise stojí předseda navržený Evropskou radou a potvrzený Evropským parlamentem. Evropská Komise ještě dva místopředsedy. Komisaři jsou jmenováni Radou EU, předsedou Evropské komise a jsou potvrzeni Evropským parlamentem. Úkolem každého komisaře je spravovat jeden či několik resortů. Rok 2004 znamenal určité změny v počtu komisařů. Každý z pěti největších států (Francie, Itálie, Německo, Španělsko a Spojené království) měl v Evropské komisi 2 komisaře a zbylých 10 zemí EU po jednom. Čili do přistoupení deseti nových zemí bylo 20 komisařů. Po vstupu nových zemí v roce 2004 se počet komisařů zvýšil na 30, ale 18. listopadu 2004 se ujala vlády nová Evropská komise a došlo ke snížení počtu komisařů z 30 na 25. Tím má každá členská země jen jednoho komisaře v Evropské komisi. Po přistoupení Bulharska a Rumunska do EU v roce 2007 se počet komisařů změnil na finálních 27.

6.4 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV)

Jedná se o výbor, který byl založen v roce 1957 Římskou smlouvou. Zastupuje zaměstnavatele, odborové svazy, spotřebitele, zemědělce a jiné zájmové skupiny. Předkládá jejich stanoviska a hájí jejich zájmy v politických rozhovorech s Radou,

Evropským parlamentem a s Komisí. Důležité je říci, že se jedná pouze o poradní orgán. Díky působnosti Evropského hospodářského a sociálního výboru (dále jen EHSV) dochází k podporování existence společnosti, která je ochotna k větší integraci a která se stává demokratičtější. Rozhodnutí, týkající se hospodářské a sociální politiky musí být konzultována, protože Výbor je součástí rozhodovacího procesu EU. Vyplývají z toho pro něj následující úkoly a povinnosti: poskytování rad Komisi, Radě a Evropskému parlamentu, podporování občanské společnosti, posilování úlohy občanské společnosti v nečlenských zemích a pomoc se zakládáním poradní struktury. Členové výboru se dělí do tří skupin a zastupují zaměstnavatele, zaměstnance a různé hospodářské a sociální zájmy.

6.5 Výbor regionů

Tento výbor byl založen v roce 1994 Smlouvou o EU a je poradním orgánem. Před rozhodnutím EU v záležitostech místní a regionální správy je třeba se poradit s Výborem. Jedná se o otázky životního prostředí, vzdělávání, infrastruktury atd. Členové těchto výborů jsou politici regionálních úřadů a jsou nominováni vládami EU. Pracují politicky nezávisle a jsou voleni na období čtyř let. Zároveň platí také podmínka, že tito členové musejí mít mandát od úřadů, které zastupují. Hlavním úkolem je zastupovat občany a prosazovat názory místních orgánů na právní předpisy EU. Jak Komise, tak Rada musejí konzultovat s Výborem věci, které se dotýkají místních orgánů. V praxi to funguje tak, že Výbor předkládá stanoviska k návrhům Komise ať už z vlastní iniciativy nebo na její žádost. Členové výboru jsou rozděleni do tzv. komisí, které jsou zaměřeny na různé oblasti. Jsou to: Komise pro politiku územní soudržnosti, Komise pro hospodářskou a sociální politiku, Komise pro udržitelný rozvoj, Komise pro Kulturu a vzdělávání, Komise pro ústavní záležitosti a vládu v Evropě, Komise pro vnější vztahy. [18]

6.6 Soudní dvůr

Soudní dvůr ES byl založen v roce 1952 Smlouvou o založení ESUO a je také nazýván jen jako Soudní dvůr. Jeho úkolem je zajistit, aby právní předpisy EU byly vykládány ve všech zemích EU stejně. Tím by mělo být zajištěno, že členské státy budou tyto předpisy uplatňovat ve všech zemích stejně. Soudní dvůr má pravomoc řešit právní spory

mezi členskými státy EU, orgány EU a dále mezi podniky i fyzickými osobami. V soudním dvoře EU působí 27 soudců, což znamená, že z každé členské země po jednom zástupci. Obvykle zasedá jako velký senát složený pouze ze 13 soudců nebo v senátech po pěti či třech soudcích. K pomoci soudnímu dvoru je k dispozici 8 generálních advokátů, kteří předkládají odůvodněná stanoviska k věcem předloženým soudu. Proto musejí být nestranní a počínat si ve všech krocích veřejně. Ke jmenování soudce či generálního advokáta z jednotlivých členských zemí dochází dohodou vlád. Každý je jmenován na funkční období šesti let. Z důvodu vysokého počtu řešených případů byl v roce 1988 založen tzv. Soud prvního stupně. I tento soud se, stejně jako Soudní dvůr, skládá ze soudců z každé členské země. Vysoký počet případů znamenal zaneprázdněnost soudů a horší právní ochranu občanů. Tomuto se mělo zabránit právě vznikem soudu prvního stupně. Soud prvního stupně je přičleněn k Soudnímu dvoru, ale řeší právní spory jen určitých druhů. Jedná se především o žaloby fyzických osob, společností a některých organizací. Hlavní úkoly Soudního dvora jsou: řízení o předběžné otázce, řízení o porušení smlouvy, řízení o prohlášení neplatnosti, řízení o nečinnosti, žaloba o náhradu škody.

6.7 Evropský účetní dvůr

Evropský účetní dvůr vznikl na základě Bruselské smlouvy roku 1975. Jedná se o nezávislou instituci, která kontroluje účetnictví veškerých příjmů a výdajů unie a jejích orgánů. Sídlem účetního dvora je město Lucemburk. Účetní dvůr se zaměřuje především na rozpočtové hospodaření, zda jsou finanční prostředky plynoucí v rámci EU vynakládány podle schválených zásad a na určené účely. V případě, že Evropský účetní dvůr zjistí nějaké nesrovnalosti, nemá oprávnění ukládat sankce. Složení auditorů Evropského účetního dvora odpovídá počtu členských zemí. Tedy každá členská země má u účetního dvora jednoho zástupce. Tito auditori jsou jmenováni na základě jednomyslného rozhodnutí Rady ministrů. Jejich volební období je 6 let, přičemž mohou být voleni i opakovaně. V čele Evropského účetního dvora stojí prezident, kterého volí právě výše zmínění auditori.

6.8 Evropská investiční banka (EIB)

Evropská investiční banka (dále jen EIB) byla vytvořena v roce 1958 na základě Římských smluv. Má formu akciové společnosti a jejími akcionáři jsou členské státy EU. EIB je nezisková banka, jejíž činnost sleduje politicky stanovené cíle. Na rozdíl od komerčních bank nespravuje osobní účty, neobsluhuje klienty v pobočkách ani neposkytuje investiční poradenství soukromým osobám. Jejím účelem je poskytování dlouhodobých půjček na kapitálové investice subjektům, ze soukromého i veřejného sektoru, nevyjímaje banky. Zpravidla půjčuje na projekty, kde náklady přesahují 25 miliónů EUR a to do výše až 50% celkových nákladů na projekt. Projekty, do kterých banka investuje, jsou pečlivě vybírány na základě následujících kritérií:

1. musí přispívat k dosahování cílů EU,
2. musí být ekonomicky, finančně a technicky smysluplné a šetrné k životnímu prostředí,
3. měly by přitahovat další zdroje financování.

Rozhodnutí Evropské investiční banky je závislé na následujících statutárních orgánech:

- **Rada guvernérů** je složena z ministrů (obvykle ministrů financí) všech členských států EU. Určuje obecnou úvěrovou politiku banky, schvaluje rozvahy a výroční zprávy, povoluje financování projektů mimo EU a rozhoduje o zvyšování základního kapitálu.
- **Správní rada** schvaluje výpůjční a zápůjční operace a dohlíží na řádné řízení EIB. Skládá se z 28 členů – každý členský stát EU jmenuje jednoho a jeden je jmenován Evropskou komisí.
- **Řídící výbor** je výkonným orgánem banky. Řídí každodenní činnost EIB a má devět členů.
- **Výbor pro audit** je nezávislý orgán přímo odpovědný správní radě, jehož úkolem je prověřovat řádnost operací a účetnictví banky. [18]

Za rok 2008 poskytla EIB půjčky ve výši cca 6,1 miliardy EUR do rozvojových zemí. Co se týká období 2007-2013 tak EIB si naplánovala hodnoty půjček v oblasti rozvoje do různých regionů a verdikt Rady EU je následující:

Tabulka 6: Půjčky EIB v letech 2007-2013 (miliony EUR)

Kandidátské země	8 700
Středomořské státy	8 700
Východní Evropa, oblast jižního Kavkazu a Rusko	3 700
Jižní Afrika	900
Asie	1000
Latinská Amerika	2 800

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z http://www.wanna-design.com/counterbalance/presentation/publications/development_Czech_web.pdf

Ve srovnání let 2000-2006, kdy půjčky dosahovaly hodnoty 20,7 miliard EUR s lety 2007–2013, kdy půjčky budou dosahovat 25,8 miliardy EUR je patrné, že dojde k navýšení půjček o 5,1 miliardy EUR. [18]

6.9 Pakt stability a růstu

Pakt stability a růstu byl navržen německým ministrem financí Theoem Waigelem, který tento návrh představil jako prostředek zajišťující zdravé veřejné finance, a tím i cestu k omezení rizika inflace ve shodě s Maastrichtskými konvergenčními kritérii. Pakt stability a růstu má vést k dosažení dlouhodobého stavu státních rozpočtů, blízké vyrovnanosti nebo i přebytkovosti. [19] Od členských států se vyžaduje, aby jejich roční rozpočtový deficit nebyl vyšší, než je referenční hranice a aby veřejný dluh byl nižší než referenční hranice (viz kapitola 3). V případě, že nastane skutečná hospodářská recese, tak by mohl být

dočasně vyšší deficit akceptován. Avšak kdyby byl tento vyšší deficit v určitém členském státě dlouhodobý až trvalý, ostatní členské státy by se mohly rozhodnout udělit dané zemi sankce. Pokud by ovšem nadměrný deficit trval i nadále, tak by se uložené sankce přeměnily na pokutu. Tento proces má přimět členské státy k odstranění nadměrných deficitů. Pakt stability a růstu představuje dohodu mezi všemi členskými zeměmi, které podle této dohody musí dodržovat určitou fiskální a rozpočtovou kázeň – a ta je součástí jejich hospodářských cílů. Pakt stability a růstu byl přijat na zasedání Evropské rady v Amsterdamu v červnu 1997. Má dva zásadní aspekty: [20]

1. jde o preventivní systém včasného varování s cílem zajistit a napravit nedostatky z hlediska rozpočtu dříve, než rozpočtový schodek přesáhne hodnoty 3 % HDP, což je limit stanovený ve Smlouvě.
2. jde o soubor varovných opatření s odrazujícím účinkem, s jejichž použitím se na členské státy vyvíjí tlak, který je má odradit od nadměrných schodků a v případě, že k nadměrnému schodku dojde, přimět je k rychlým opatřením směřujícím k nápravě. Členské státy v eurozóně se mimo jiné zavázaly, že budou usilovat o plnění střednědobých rozpočtových cílů blížících se vyrovnanému nebo přebytkovému stavu.

Záruka, že pokuty uvedené v Paktu stability a růstu budou opravdu uloženy, je daná zákonem. Okolnosti, za kterých může být namíste uložena pokuta, jsou stanoveny v nařízení Rady, které je pro členské státy spadající do eurozóny závazné. Co se týká placení pokuty udělené podle paktu stability a růstu, tak je dosti nepravděpodobné, že by se kterýkoli členský stát ocitl v situaci, která by mu nedovolila uloženou pokutu zaplatit. Když Rada usoudí, že členský stát má nadměrný rozpočtový schodek, je takový členský stát vyzván ke složení neúročené kauce nepřesahující 0,5 % HDP. Kauce by se po dvou letech změnila na pokutu, čímž by daný členský stát o částku tvořící kauci přišel, ovšem pouze tehdy, pokud by tento členský stát do dvou let nenapravil stav svého deficitního rozpočtu. [6]

6.10 Evropský fond pro měnovou spolupráci (EFMS)

Evropský fond pro měnovou spolupráci vznikl v roce 1973 a hned se ujal svých povinností. V roce 1979 se stal institucionální součástí EMS a byl jedním z mála realizovaných námětů Wernerovy zprávy (viz kapitola 1.5). Jeho úkolem bylo dbát na implementaci jednotných pravidel pro vypořádání pohledávek a závazků z intervencí. Měl podporovat tzv. multilateralizaci vypořádacích operací. To spočívalo v rovnoměrném zapojování všech členských měn, na rozdíl od upřednostňování jedné národní měny. V čele EFMS stál Výbor guvernérů členských centrálních bank, v němž každý účastník byl zastoupen váhou jednoho hlasu. Výbor guvernérů centrálních bank byl podřízen rozhodnutím Rady ministrů hospodářství a financí (dále jen ECOFIN), což vytvářelo závislost centrálních bankéřů na pokynech ministrů národních vlád. Fond neměl své stálé zaměstnance. Operativní agendu jeho jménem spravovala basilejská Banka pro mezinárodní platby. EFMS vykonával svou činnost do prosince 1993, kdy jeho funkce následně převzal EMI (viz kapitola 6.12).

6.11 Evropská centrální banka (ECB)

Evropská centrální banka (dále jen ECB) představuje nezávislou vrcholnou měnovou autoritu. ECB je tedy koncipována jako nezávislá banka EU se sídlem ve Frankfurtu nad Mohanem a jejím úkolem je řídit jednotnou měnu EU a zabezpečovat stabilitu cen pro více jak dvě třetiny občanů EU, kteří používají euro. ECB rovněž odpovídá za definování a provádění hospodářské a měnové politiky EU. V rámci své funkce ECB spolupracuje s ESCB (viz kapitola 6.13). Centrální banky zemí eurozóny tvoří společně s ECB tzv. „eurosystém“. ECB musí pravidelně podávat Evropské radě a Evropskému parlamentu zprávy o své činnosti. Parlament také může vyzvat členy výkonného výboru ECB, prezidenta, viceprezidenta a čtyři ostatní členy, kteří jsou jmenováni Radou EU, k vysvětlení měnové politiky ECB. Do doby než přijmou euro všechny členské státy EU, existuje zde již zmíněná Generální rada, která je složena z prezidenta, viceprezidenta a guvernérů národních bank všech členských států EU. Hlavními úkoly Generální rady je příprava dalších států k přijetí eura. [21] V zemích, které mají jinou měnu než euro, je možné stále koordinovat měnovou a hospodářskou politiku. Země může například snížit úrokové sazby, čímž povzbudí spotřebitele a průmysl k utrácení a tak se oživí hospodářský

růst a naopak, kdy při zvýšení úrokové sazby dojde k útlumu hospodářského růstu tedy ke zvyšování úspor a snižování výdajů. Zároveň je potřeba vzít v potaz i zahraniční obchod, kdy při zvýšení úrokových sazeb dochází ke kapitálovému přílivu a tím k zlepšování platební bilance dané země, ale zároveň se zemi zdražují její půjčky. Stanovení úrokové sazby je složitý proces, který záleží na celé řadě aspektů. Tento proces je komplikovaný díky rozdílným tempům růstu ve státech, které přijaly euro. Politika úrokových sazeb pro všechny je tedy náročná, ale nezbytná, protože pro eurozónu existuje jen jedna klíčová úroková sazba. [2, s. 347-355]

Rada guvernérů ECB: Tvoří ji šest členů výkonného výboru a guvernéři národních centrálních bank členských států účastnících se plně měnové unie, tedy členů eurozóny. Rada guvernérů formuluje měnovou politiku Společenství, přijímá rozhodnutí ohledně klíčových úrokových sazeb a výše rezerv v ESCB, dále dělá rozhodnutí ohledně střednědobých měnových cílů a vydává předpisy.

Výkonný výbor ECB: Tento výbor je tvořen předsedou, místopředsedou a čtyřmi dalšími členy, kteří jsou jmenováni z řad osobností s uznávaným postavením a profesionálními zkušenostmi v měnové nebo bankovní sféře.

Základní kapitál ECB: Jedinými upisovateli a držiteli základního kapitálu jsou Evropské centrální banky. Každá země, resp. centrální banka, upisuje podle odpovídajícího podílu HDP a počtu obyvatel daného členského státu EU na celkovém HDP a celkovém počtu obyvatel Společenství.

Devizové rezervy ECB: Národní centrální banky poskytují ECB devizové rezervy i mimo měn svých států, eura a rezerv v MMF, a to až do částky ekvivalentní 50 mld. euro. Jednotlivé příspěvky jsou stanoveny tak, aby odpovídaly podílu na upsaném kapitálu ECB. ECB má právo držet a spravovat devizové rezervy, které na ni byly takto převedeny, a používat je k cílům stanoveným ve statutu ESCB. V tomto statutu je stanoveno, jakým způsobem bude vypočítána částka pro rozdělení zisku mezi akcionáře ESCB. [22]

Hlavní nástroje měnové politiky ECB

*„Nejdůležitější jsou **otevřené tržní operace**, které se realizují z iniciativy ECB na peněžním trhu se splatností do jednoho roku. Mají významný vliv na usměrňování úrokových sazeb,*

na likviditu peněžního trhu a signalizují stav a přístup měnové politiky ECB. Nejvýznamnější z nich jsou tzv. hlavní refinanční operace, jež jsou klíčovým nástrojem měnové politiky Eurosystemu. Jejich prostřednictvím poskytuje Eurosystem půjčky svým klientům, a to vždy na základě souběžných transakcí s cílem odvrátit finanční riziko a na základě hlavní úrokové sazby stanovené Řídící radou ECB. Tyto půjčky mají formu tzv. reverzních operací, což jsou operace, kdy ECB kupuje aktiva na základě smlouvy o zpětném odkupu nebo záruky na půjčku oproti vhodným aktivům. Reverzní operace jsou tudíž dočasné otevřené tržní operace, které poskytují finanční zdroje pouze na omezenou dobu, která je předem stanovena.“ [6, s. 51,52] Dalším nástrojem jsou tzv. **disponibilní peněžní zdroje**. Zde je iniciativa na straně klientů eurosystemu. Existují ve dvou podobách:

1. Marginální úvěrové zdroje – jedná se o zdroje, které jsou k dispozici zájemcům o jednodenní úvěr poskytovaný ECB na základě předem stanovené úrokové míry Řídící radou ECB a oproti krytí vhodnými aktivy.
2. Depozitní zdroje – tyto zdroje umožňují bankám ukládat prostředky v podobě jednodenních depozit za předem stanovenou úrokovou míru Řídící radou ECB. Úroková míra je tady rapidně nižší než odpovídající tržní sazba. Proto je tohoto systému využíváno jen v případech, kdy dané zdroje nelze použít efektivněji. [6, s. 52]

„Dalším nástrojem jsou **povinné minimální rezervy**. Úvěrové instituce eurozóny musí tyto rezervy udržovat povinně na účtech NCB v závislosti na velikosti jejich měnové báze a na procentuální výši minimálních rezerv, která činí od zahájení EMU 2 %. Prvním cílem tohoto minimálního rezervního systému je stabilizovat úrokové míry peněžního trhu ovlivňováním výše likvidity bankovního sektoru. Druhou jeho důležitou funkcí je měnit nedostatečnou strukturální likviditu bankovního systému. Blokace určité části měnové báze úvěrových institucí totiž přispívá ke zvětšení poptávky po finančních zdrojích u NCB, takže řízení úrokových sazeb prostřednictvím regulerních operací ovlivňujících likviditu je pro ECB jednodušší a účinnější.“ [6, s. 52] Post prezidenta ECB obsadil v listopadu roku 2003 Jean-Claude Trichet z Francie a je jím i dnes. ECB spolu s NCB tvoří tzv. Evropský systém centrálních bank (ESCB).

6.12 Evropský měnový institut (EMI)

Evropský měnový institut byl přechodnou institucí, která ve druhé etapě připravovala přechod k závěrečné fázi, kdy také zanikla. Byl založen 1. ledna 1994 se sídlem ve Frankfurtu nad Mohanem. Z charakteru svěřených úkolů vyplývá, že EMI nahradil doposud existující Výbor guvernérů centrálních bank. Hlavním úkolem EMI bylo posilovat spolupráci mezi národními centrálními bankami a přispívat ke koordinaci měnových politik členských států s cílem zajistit cenovou stabilitu. Dalším úkolem EMI bylo sledovat fungování EMS, usnadňovat používání ECU a dohlížet na jeho vývoj. EMI předkládá stanoviska nebo doporučení Radě a národním vládám k vnější i vnitřní měnové situaci Společenství zejména z hlediska vlivu na fungování EMS. V přípravě na třetí etapu měl EMI za úkol připravovat nástroje a postupy pro uskutečňování jednotné měnové politiky, dohlížet na technickou přípravu bankovek budoucí jednotné měny a do konce roku 1996 vypracovat projekt ESCB. [9]

6.13 Evropský systém centrálních bank (ESCB)

Evropský systém centrálních bank je tvořen centrálními bankami jednotlivých členských států. V tomto systému mají postavení samostatných právnických osob. Jako účastníci oblasti jednotné měny musí jednat ve shodě s hlavními směrnici a instrukcemi rozhodovacích orgánů ECB. Na rozdíl od ECB a národních centrálních bank, nemá ESCB právní subjektivitu. ESCB přispívá k hladkému chodu politik prováděných kompetentními orgány, vztahujících se k obezřetnému dozoru nad úvěrovými institucemi a stabilitou finančního systému, a současně hraje poradní úlohu vůči orgánům Společenství a jednotlivým členským státům v oblastech, které spadají do oblasti jeho působnosti. Jedná se především o oblast legislativy.

Základními úkoly ESCB jsou:

1. Definovat a provádět měnovou politiku Společenství
2. Provádět devizové operace v souladu s příslušným ustanovením Smlouvy
3. Držet a spravovat oficiální devizové rezervy členských států

4. Podporovat plynulé fungování platebních systémů
5. Legislativní činnost a konzultační činnost
6. Shromažďování statistických informací [23]

7 Průzkum obecného povědomí o spokojenosti vybraných zemí s členstvím v EU

V této části je sledováno obecné povědomí o EU z odborně provedených průzkumů, které vyhodnocují odpovědi na dotazy, ohledně členství jednotlivých zemí v EU. Tím jsou získávána data, ze kterých si každý udělá představu o tom, jak a který stát, resp. jeho obyvatelé se staví k EU. Ohledně EU jsou známy výrazy jako europesimismus nebo eurooptimismus. Europesimismus znamená negativní postoj k EU, takže europesimisté jsou osoby, které nepodporují současnou podobu EU. Eurooptimismus znamená naopak pozitivní postoj k EU, takže eurooptimisté jsou osoby, které jsou se současnou podobou EU spokojeni. Tyto dva postoje nebo tyto dva druhy osob mohou být nazývány ještě jako tzv. eurofilové či eurofóbové. Eurofilové ideu evropské integrace podporují, zatímco eurofóbové ji naopak odmítají. Bylo vybráno několik členských zemí, kde koncem roku 2009 byly provedeny průzkumy obecného povědomí o spokojenosti jednotlivých zemí se členstvím v EU. Tyto průzkumy jsou svěřené jen vybraným agenturám přímo Evropskou komisí. V ČR tato činnost spadá pod agenturu PPM Factum. Evropská komise zadává kvóty respondentů a tím vytváří průřez generacemi a různými kategoriemi obyvatelstva. Na základě této metodiky Evropská komise zajišťuje, aby napozorovaná data měla určitou vypovídací hodnotu a mohly tak být srovnávány s ostatními zeměmi. U subkapitoly 7.1 jsou zmíněny výsledky v ČR naměřené právě touto metodikou. *Tabulka 7* Tabulka 7 ukazuje konkrétní kvóty použité v ČR, přičemž na stejném principu jsou dělané průzkumy o obecném povědomí i v ostatních členských zemích EU. Údaje a některé texty použité v jednotlivých subkapitolách pocházejí z eurobarometru.

7.1 Průzkum o spokojenosti členství ČR v EU

Zhruba 65 % obyvatelstva je celkově spokojeno s naším členstvím v EU. Jednoznačně nespokojených obyvatel nedosahuje ani 10 %. Názory na spokojenost se členstvím jsou rozdílné věkem, vzděláním, materiální situací a politickou orientací. Spokojenost hůře materiálně zajištěných občanů je nižší než spokojenost občanů s lepším materiálním zajištěním. Nejvíce spokojených je v mladé generaci, mezi lidmi s úplným středoškolským a vysokoškolským vzděláním, přičemž mezi nejnespokojenější lze zařadit lidi bez

maturity. Začátkem roku 2009 ČR předsedala EU a právě v tomto období se celková spokojenost s naším členstvím v EU zvýšila až na hranici 69 %. Od okamžiku, kdy jsme se stali členy společenství evropských států v roce 2004, až do okamžiku našeho předsednictví EU, měla spokojenost kolísavou tendenci. Docházelo k poklesům na hranici 50 % a to zejména v dobách sporů o přijetí původní evropské ústavy i následující reformní smlouvy. V období našeho předsednictví se hodnota spokojenosti vyšplhala až na již zmiňovanou hranici 69 %. Za hlavní důvod je považováno vypořádání se s krizí s dodávkami ruského plynu a řešení otázek sporů na Blízkém východě.

Tabulka 7: Kvóty k vyhodnocení průzkumu o spokojenosti členství ČR v EU

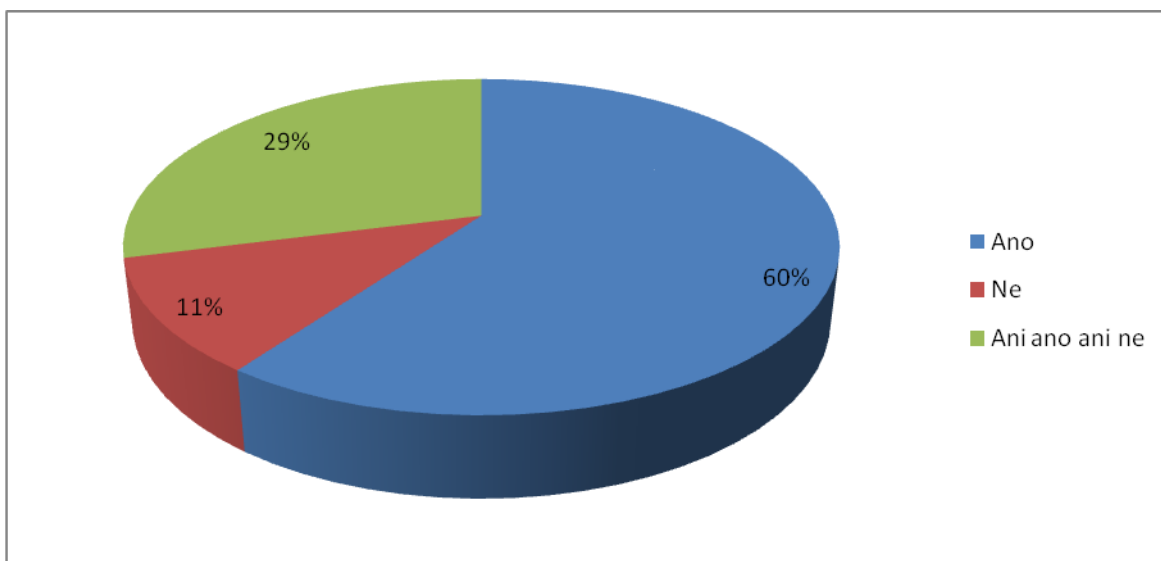
Celkem		1056
POHLAVÍ	Muži	514
	Ženy	542
VĚK	15-24	158
	25-39	296
	40-54	246
	55 +	356
VĚK PŘI DOKONČENÍ STUDIA	15-	60
	16-19	706
	20+	156
	Studující	102
TYP SÍDLIŠTĚ	Venkovské obce	353
	Malá/ střední města	440
	Velká města	263
VELIKOST RODINY	1	166
	2	367
	3	224
	4+	299
ZAMĚSTNÁNÍ	Osoby sam. výd. činné	85
	Manažeři	66
	Osoby v administrativě, službách	270
	Dělníci	187
	Osoby v domácnosti	23
	Nezaměstnaní	60
	Důchodci	264
	Studenti	102
DEKLAROVANÁ	(1-4) Levá	259

POLITICKÁ ORIENTACE	(5-6) Střed	351
	(7-10) Pravá	336
VLASTNICTVÍ MOBILNÍCH TELEFONŮ	Pouze mobilní telefon	797
	Pouze pevná linka	33
	Pevná linka i mobilní tel.	182
	Bez telefonu	44
VYUŽÍVÁNÍ INTERNETU	Každý den	431
	Často/občas	288
	Nikdy	279
PROBLÉMY S PLACENÍM ÚČTŮ	Většinou	114
	Čas od času	310
	Téměř nikdy	616
DEKLAROVANÝ SOCIOEKONOMICKÝ STATUS	Nízký(1-4)	269
	Střední (5-6)	463
	Vysoký (7-10)	265
REGION (NUTS)	Praha	127
	Střední Čechy	123
	Jihozápad	122
	Severozápad	114
	Severovýchod	151
	Jihovýchod	168
	Střední Morava	125
	Moravskoslezsko	126

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z firmy PPM Factum

7.2 Průzkum o spokojenosti členství Německa v EU

Podle posledních výzkumů se ukazuje, že většina Němců je s hospodářskou situací nespokojena. V číslech je spokojených cca 31 % obyvatel a nespokojených je cca 67 %, avšak i tento výsledek zařadí Německo mezi ty pozitivnější státy EU. Na otázku co považují Němci za největší úskalí, se kterým se Německo setkává, odpovědělo cca 58 %, že s nezaměstnaností, 36 % odpovědělo, že s ekonomickou situací a 21 % odpovědělo, že se zdravotním systémem. Na otázku zda Němci považují členství Německa v EU pro zemi jako dobré, odpovědělo cca 60 %, že jejich členství je pro zemi přínosem a pouze cca 11 % z nich reagovalo opačně. Z průzkumu však bylo zřejmé, na jaké obory či oblasti by se měla EU zaměřit. Především se jedná o lidská práva, o udržování a prohlubování demokracie, o mír a o hrozbu změny klimatu.



Obrázek 7: Spokojenost s členstvím Německa v EU

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z Eurobarometru,
<http://www.euroskop.cz/429/sekce/zakladni-informace/>

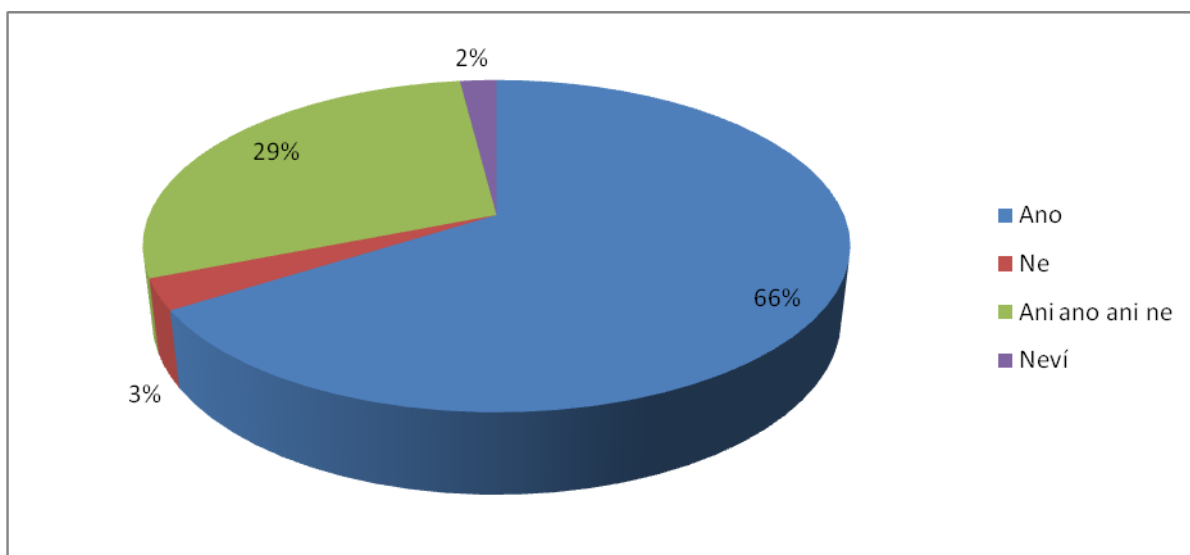
7.3 Průzkum o spokojenosti členství Spojeného království v EU

Velká Británie je právoplatným členem EU bez zavedené společné měny EURO. Společně se Švédskem a Dánskem si Velká Británie vynutila výjimku a ponechala si svoji národní měnu. Velká Británie se v roce 1973 připojila ke společenství a podle posledního výzkumu veřejného mínění si zhruba 26 % obyvatel myslí, že současná hospodářská situace v zemi je dobrá, ačkoliv větší část, cca 72 % obyvatel, je názoru opačného. Co se týká budoucnosti EU, tak tamní obyvatelé jsou z 34 % přesvědčeni, že se EU ubírá správným směrem. Po položení otázky, zda EU působí na Velkou Británii pozitivně či negativně odpovědělo cca 30 % obyvatel, že pozitivně a cca 30 %, že negativně. Při provádění průzkumů obecného povědomí byla položena i otázka: Jaký problém Velké Británie považují její obyvatelé za největší? Na tuto otázku bylo z 38 % odpovězeno, že se jedná o nezaměstnanost a na druhém místě byla 29% uvedena imigrace.

7.4 Průzkum o spokojenosti členství Slovenska v EU

Spokojenost Slovenska se členstvím v EU je jedna z nejvyšších naměřených v rámci členských států. Při posledním průzkumu důvěřovalo EU cca 71 % občanů. Co se týká hospodářské situace na Slovensku, tak pouze cca 18 % obyvatel považuje situaci za

dobrou, ale většina, tedy cca 81 %, je opačného názoru. Měli-li se Slováci vyjádřit k budoucímu vývoji EU, tak většina cca 75 % obyvatel, považuje budoucí vývoj za velice pozitivní, a tudíž menšina považuje budoucí vývoj za negativní. Na otázku zda EU směřuje správným směrem, odpovědělo kladně cca 46 % obyvatel. Co se týká obecného povědomí o působení EU, Slovensko dopadlo velice dobře a zařadilo se na první příčky. 68 % obyvatel je přesvědčeno o tom, že členství v EU jim přináší víc, než jim bere a tudíž je hodnotí pozitivně. Pouze 5 % obyvatel je přesvědčeno o opaku a hodnotí je tedy negativně. Na Slovensku je relativně čerstvě zavedena společná měna euro a Slováci v průzkumu obecného povědomí ukázali, že jsou společné měně nakloněni více než je evropský průměr a že právě euro jim nezpůsobilo takové ztráty v nedávné, resp. doznívající hospodářské krizi.



Obrázek 8: Spokojenost Slovenska s členstvím v EU

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z
http://ec.europa.eu/slovensko/news/eurobarometer_71_sk.htm

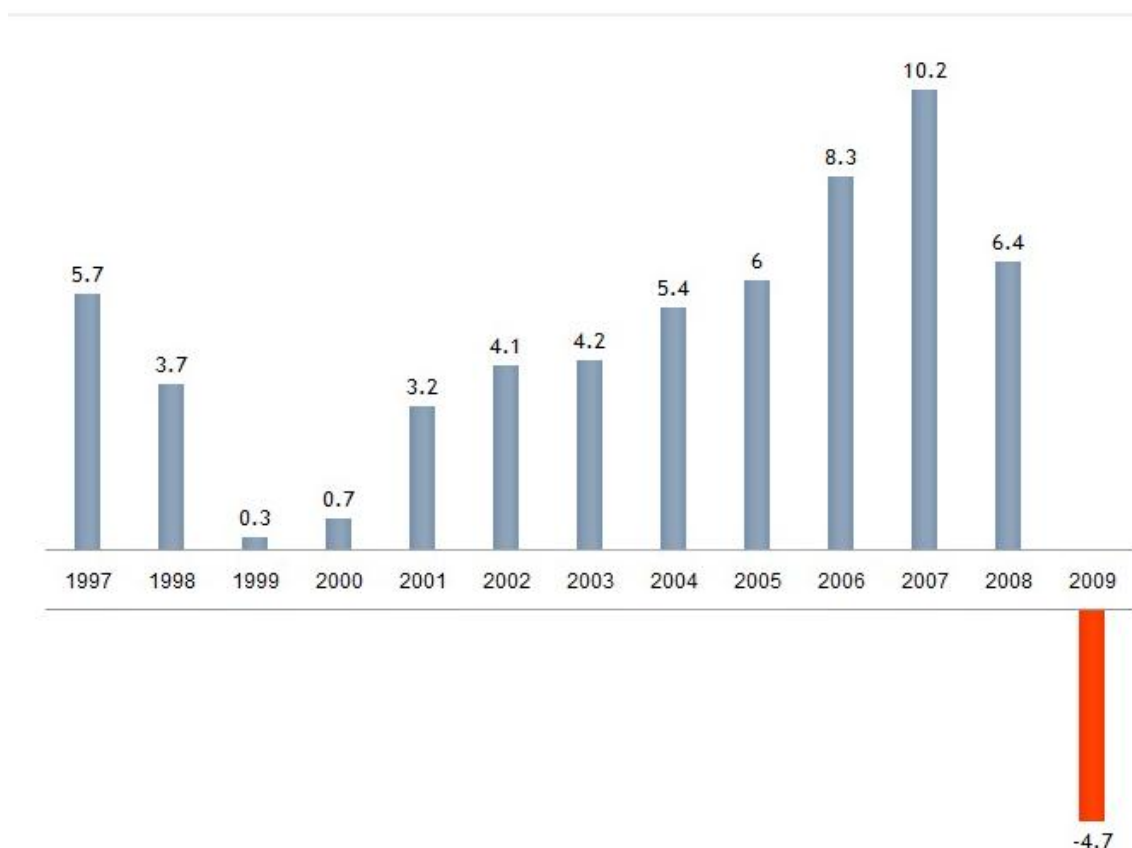
7.4.1 Zkušenosti vyplývající ze zavádění společné měny na Slovensku

Slovensko začátkem roku 2009 zavedlo společnou měnu euro a stalo se tak regulérním 16. členem eurozóny. Před představiteli Slovenska stály velké přípravy a těžké úkoly, které musely být splněny přesně podle požadavků Maastrichtských kritérií (viz kapitola 3).

Pokročilý průběh přípravného procesu na zavedení eura startoval v červnu 2005, kdy byl zpracován Národní plán zavedení eura a v listopadu 2005 se slovenská koruna zapojila do mechanismu měnových kurzů ERM II (viz subkapitola 1.6.2). V květnu 2008 se Slovensko dočkalo kladného hodnocení ohledně plnění konvergenčních kritérií a v červenci téhož roku byl vyhlášen oficiální přepočítací koeficient. V této fázi již nic nebránilo duálnímu označování cen, které začalo v srpnu 2008 a tím došlo k aplikování scénáře na zavedení eura. Po stanovení přepočítacího koeficientu začaly ty nejintenzivnější přípravy. Všechny instituce, podnikatelé a obchodníci museli začít s avizovaným duálním označováním cen. Byla nastartována intenzivní informační kampaň, která měla za úkol zodpovědět co nejvíce otázek občanů a vysvětlit duální oběh slovenské koruny a eura. Po přechodu ze slovenské koruny na euro se objevily menší problémy, např. stížnosti od lidí, že obchodníci neměli čím vracet, když zákazníci platili bankovkami vyšších hodnot. Jinak přechod na euro byl v podstatě bezproblémový. Zhruba po roce oběhu eura lze říci, že Slovensko si eura oblíbilo a zmínky v mediích, že zavedení eura je spojováno se zdražováním zboží, služeb a různých dalších komodit, se zde nepotvrdily. Lze konstatovat, že přechod na euro byl až nad očekávání úspěšný a hlavně velmi dobře časově naplánovaný. Vzhledem k probíhající světové krizi docházelo u zemí, které neměly stanovený fixní kurz k euru, ke značným kolísáním, čímž docházelo ke ztrátám. Tomuto se Slovensko vyhnulo právě díky správnému načasování, protože již mělo fixní kurz koruny k euru a tím nedocházelo ke zmiňovanému kolísání kurzu. Přijetí eura sice pomohlo ztlumit dopad ekonomické krize, ale na druhou stranu je negativně hodnoceno z pohledu finančních institucí. Téměř tři čtvrtiny, cca 71 %, slovenských finančních institucí uvádí, že euro mělo negativní vliv na hospodaření jejich společnosti. Negativní dopad způsobily především jednorázové náklady spojené s přechodem na novou měnu a s poklesem příjmů z obchodování s devizami. V minulém roce se hrubý domácí produkt Slovenska propadl o 4,8 procenta, ačkoliv v letošním roce by měl vykázat růst o 4,1 % a v příštím roce zase trochu poklesnout na 3,5 %, míra nezaměstnanosti se kvůli dopadu globální krize zvýšila a to mělo za následek zhoršení stavu veřejných financí. V současné době se míra nezaměstnanosti pohybuje kolem 14 %, což je jeden z nejhorších výsledků v OECD. Více než polovina finančních institucí na Slovensku vnímá svou současnou situaci jako lepší než v minulém roce. Optimistické jsou především společnosti finančního sektoru, a sice ve výhledu na příští rok, kdy očekávají, že dojde k oživení ekonomiky. Jak

již bylo zmíněno, tak se Slovensku přechod z koruny na euro mimořádně povedl a pro ekonomiku byl prospěšný. Obecně je však třeba uvést, že v současné době, kdy státy jižní Evropy a Irsko se přibližují státnímu bankrotu a musejí být podporovány půjčkami z různých fondů EU a MMF, to s sebou přináší určitý propad eura, čímž získávají státy se svoji původní národní měnou jednoznačnou výhodu v tom, že mohou korigovat jejich měnovou politiku a vyhnou se tak ztrátám, což je situace, ve které se nachází ČR.

Obrázek 9: Slovensko - růst reálného HDP v %



Zdroj: Statistický úřad SR, <http://www.euroekonom.cz/grafy-slovensko-data.php?type=slovensko-hdp-rok>

8 Výhody a nevýhody, které přináší začlenění do evropské měnové integrace a zavedení eura

Jak již bylo zmíněno, z účasti na měnové unii vyplývá možnost přijetí společné měny euro. Samozřejmě, že téma společné měny je velice diskutované a má jak svoje zastánce, tak odpůrce. Obecně by se dalo říci, že nevýhod plynoucích z přijetí eura je méně než výhod, ačkoliv záleží na jejich vážnosti a proto je potřeba jednotlivé důvody blíže specifikovat. V otázce přínosů a nákladů lze vycházet jednak z průzkumů, studií nebo zkušeností zemí, které již euro zavedly. Existují přínosy i náklady, které se dají rozdělit na jednorázové či trvalé, kdy jednorázové se projevují jen jednou a nejedná se o opakující se jev, který by byl spojen se zavedením jednotné měny. Naopak trvalé dopady je možné v ekonomice sledovat opakovaně. Význam trvalých dopadů se může zvyšovat či snižovat, podle toho jak je ekonomika schopná fungovat v prostředí společné měnové politiky. Dále lze trvalé či jednorázové dopady rozdělit na dopady přímé a na dopady nepřímé.

8.1 Přímé dopady

Přímé dopady jsou vyvolány bezprostředně zavedením eura, čili bez onoho zavedení by nenastaly a projevují se téměř okamžitě.

8.1.1 Hlavní výhody

Nížší náklady na pořízení kapitálu - náklady na pořízení kapitálu jsou závislé především na cenách finančních produktů. Ukazatelem těchto nákladů jsou úrokové sazby. Vzhledem k tomu, že v EU je udržována nízká inflace, tak ECB může udržovat nízké úrokové sazby. Takže po vstupu do eurozóny a převzetí společné měnové politiky by se dalo očekávat, že nízké úrokové sazby budou i v ČR. Právě tyto nízké úrokové sazby by měly ulehčit přístup ke kapitálu a k novým produktům finančních trhů. Takovéto snížení nákladů na pořízení kapitálu by mělo mít trvalý přínos pro českou ekonomiku.

Snížení kurzového rizika (výkyvů kurzu) – tato výhoda je zmiňována především podnikatelským sektorem. Vliv výkyvu kurzu se projevuje především u finančních transakcí se zeměmi eurozóny. Jedná se např. o investory a veřejný sektor při vypořádání finančních operací v eurech nebo v případě, kdy si občané směňují koruny za eura při

cestách do zemí eurozóny, či v případě podniků, které se účastní zahraničního obchodu. Působení na podnikatelskou sféru je následující: může dojít ke změně měnových kurzů mezi dnem uzavření obchodu, smlouvy a dnem jeho vypořádání. Jak již bylo zmíněno, tak toto riziko postihuje především podnikatele, kteří obchodují přes hranice a rozdíly, které jim změna měnového kurzu může přinést, se mohou pohybovat i v milionech korun ročně. Záleží samozřejmě na množství a objemu zakázek. Aby kurzové rozdíly nezpůsobily případnou ztrátu, tak se podniky zajišťují různými produkty u různých finančních institucí (viz kapitola 9). Na jednu stranu je to spolehlivá ochrana před pohybujícím se měnovým kurzem, ale na druhou stranu se jedná o velice drahé produkty, které tuto službu poskytují. Snížení kurzového rizika přináší občanům pohodlnější a levnější cestování, což znamená, že díky jednotné měně již nebude nutné vždy měnit peníze. Chtějí-li občané v současné době vycestovat do zahraničí, tak si musejí směnit hotovost za zahraniční měnu s tím, že je potřeba zaplatit směnárenské poplatky, ale navíc může dojít ke změně měnového kurzu, což při posilování domácí měny vede ke ztrátě například tím, že při vycestování měla zahraniční měna proti domácí měně vyšší hodnotu než při návratu do vlasti. Zkrátka to ušetří čas a hlavně peněženku. Odstranění tohoto rizika bude mít příznivý vliv na celou ekonomiku.

Snazší porovnávání cen zboží a služeb v zemích eurozóny - jedná se o situaci, kdy jsou ceny zboží a služeb snadno srovnatelné po celém společném trhu. Již nebude nutné znát měnový kurz, díky kterému bude možno přepočítat cenu na hodnotu v domácí měně. To s sebou nese i zvýšení konkurenčního tlaku a tím způsobené snižování cen, zvyšování kvality nebo lepších služeb. Spotřebitel si tak může vybrat pro něj cenově nejdostupnější produkt, který může být poskytován v kterémkoli členském státě EU. Tento efekt se projeví více u zboží než u služeb. Ze zkušenosti členských zemí není doložitelné, že by došlo k nějakému většímu přiblížení cenových hladin. Vzhledem k tomu, že se jedná o efekt, který se ukazuje v delším časovém horizontu, může k tomu teprve dojít. Záleží především na tom, zda spotřebitel bude věnovat čas tomu, aby hledal daný produkt v EU za lepší cenu. Pokud si spotřebitel ten čas a tu práci dá, aby našel stejný produkt výhodněji, tak musí zvážit další možné problémy spojené s dopravou, reklamací a servisem produktu.

Jednotný platební systém – jedná se o systém, který přináší zjednodušení a zrychlení v oblasti platebních operací a poskytuje vyšší míru zabezpečení. Tento systém je nazýván TARGET II (viz kapitola 5).

Usnadnění obchodních transakcí - transakční náklady je možné rozdělit na dvě skupiny, a sice na finanční náklady a na náklady administrativní. Finanční náklady jsou spojeny především se směnářskými poplatky placenými při směně, např. korun za eura v bankách, čili souvisejících přímo se směnnou operací. Co se týká administrativních nákladů, tak se jedná o náklady sloužící na správu účetních systémů, které umožňují zpracování dat ve více měnách, dále na správu devizových prostředků, kdy vedení účtu v cizí měně je nákladnější než v domácí měně a dále např. na zaměstnance, kteří zajišťují devizové operace. Výhoda zde plyne především pro podnikatele, kteří obchodují jen se zeměmi, které mají euro za národní měnu, protože pro ně bude úspora na administrativních nákladech velká (viz kapitola 9). ČR má vysoký podíl českého zahraničního obchodu navázan na eurozónu. S tím souvisí také výhoda u nadnárodních společností, která vyplývá z možnosti vést účetnictví jen v jedné měně. Snížení transakčních nákladů je prezentováno jako jedna z největších výhod, protože se jedná o nejviditelnější změnu pro běžné občany. Kalkulace těchto úspor je velice náročná a obtížná, ale může se orientačně vycházet ze studie Evropské komise, která očekává možné úspory ve výši 0,1 % HDP. S tímto poklesem příjmů se banky pravděpodobně nesmíří, a proto se budou snažit najít nové zdroje nebo se pokusí udržet příjmy z transakčních poplatků co nejdéle.

8.1.2 Hlavní nevýhody

Růst cenové hladiny – zvyšování cen je v souvislosti se zavedením jednotné evropské měny kritizováno. Pokud se vychází ze zkušeností jednotlivých zemí, tak lze dojít k závěru, že samotné zavedení eura ceny všech komodit nezvyšuje, ale jsou to spíše prodejci. K tomuto negativnímu vlivu došlo např. v Řecku či Německu, naopak země, ve kterých k tomuto vlivu nedošlo, jsou např. Rakousko, Nizozemsko, Portugalsko či Slovensko. Podnikatelé čekají na euro a očekávají úspory např. s vytištěním katalogů, nabídkových listů nebo jídelních lístků v případě restauračních zařízení. Když dojde na převedení měny z národní měny na euro, tak do ceny komponují cenové úpravy, které by udělali již dříve. Avšak může dojít k tomu, že se podnikatelé mohou pokusit cenové

prostředí zneužít a ceny jak služeb, tak zboží nadsazovat nad úroveň prostého zaokrouhlování. Z průzkumu obecného povědomí je patrné, že většina obyvatel ČR je přesvědčena o tom, že zavedení společné měny ceny zvýší.

Ztráta samostatné měnové politiky – tato nevýhoda je považována za nejdůležitější. V ekonomikách jako je ta naše, není centrální banka jediná autorita, která dokáže výrazně ovlivnit měnové a kurzové nástroje (množství peněz v ekonomice nebo úroveň měnového kurzu). Úroveň měnového kurzu je určována také díky přílivu nebo odlivu kapitálu, resp. přílivu a odlivu zahraničních investic, což může mít větší dopad na ekonomiku, než samotné zásahy centrální banky. Centrální banky používají nástroje měnové a kurzové politiky proto, aby stabilizovaly makroekonomické prostředí státu. Těmito nástroji jsou již zmíněné úrokové sazby, měnový kurz a peněžní zásoba. Po přijetí společné měny již tuto možnost ztratí, protože se přejde z národní měny na euro, resp. euro se stane národní měnou. Tímto se přijme kurzová a měnová politika ESCB. Situace může být stabilní, ačkoliv v průběhu času se může stát, že dojde k vnitřním nebo vnějším šokům, které budou dopadat na naši ekonomiku. V tento okamžik by se národní banka pokoušela naši ekonomice pomoci tím, že by např. podpořila vývozce na zahraničních trzích, a sice devalvací národní měny, nebo by snížila úrokové sazby, které by pomohly lépe dosáhnout na kapitál atd. Toto však po přijetí společné měny možné nebude a lze si jen těžko představit, že eurozóna bude měnit úroveň měnového kurzu, aby pomohla jednomu postiženému státu eurozóny na úkor ostatních členů.

Specifické náklady bankovního sektoru – specifickými náklady jsou myšleny náklady na přípravu, výrobu a distribuci euro-bankovek a mincí, dále také náklady spojené se stažením korunových mincí a bankovek společně s jejich likvidací. Banky budou muset vyřešit vydávání eur z bankomatů, což spočívá v investici do softwaru, který bude zobrazovat hodnotu v korunách i euru. Toto jsou náklady jednorázové a projeví se okamžitě.

Administrativní a technické náklady přechodu na euro – tyto náklady se týkají v podstatě hlavně podnikatelů, finančních institucí a i finančních institucí ve veřejném sektoru. Tyto subjekty si budou muset nechat přizpůsobit své softwarové programy pro účetnictví, daňová přiznání, fakturace, finanční řízení apod. Záleží na zvoleném scénáři zavedení společné měny, protože aplikuje-li se scénář, který počítá s postupnou výměnou,

tedy dojde k oběhu obou měn najednou po dobu půl roku a poté bude operováno pouze s eurem. Je potřeba si uvědomit, že v tomto období dojde k tomu, že faktury, výpisy z bankovního účtu, výplatní pásky budou muset být zobrazovány v obou měnách. To samé platí pro uváděné ceny v obchodech, katalozích nebo na internetu. To s sebou přináší nejen zmíněné náklady, ale např. i náklady na zaškolení zaměstnanců, kteří budou přijímat a vydávat peníze, aby byli schopni rozpoznat bezpečnostní prvky a byli schopni pracovat s novým softwarem. Podnikatelé, úřady atd. si budou muset poradit také se skladováním a manipulací obou měn (viz kapitola 9). V úvahu je nutné brát také náklady spojené se šířením informací o zavedení eura, které spočívají v realizaci různých informačních kampaní. Informační kampaň může spočívat např. i v informační telefonní lince nebo informační e-mailové adrese. Tyto administrativní a technické náklady lze klasifikovat jako jednorázové. Takže po uplynutí překlennovacího období zaniknou, ale do rozpočtů ekonomických subjektů se bohužel podepíší negativně.

8.2 Nepřímé dopady

Nepřímé dopady se projevují většinou až ve střednědobém horizontu po zavedení jednotné měny. Na ekonomiku mají vliv díky působením přímých dopadů.

Mezinárodní obchodní výměna a zahraniční investice – jedná se např. o podnikatelské aktivity v jiných zemích než je sídlo společnosti, zapůjčování kapitálu do jiných ekonomik, provozování podnikatelské činnosti na různých zahraničních trzích atd. Proto se mezinárodní obchod liší od tuzemského. Na podnikatele, účastníky se mezinárodního obchodu, čekají úskalí a problémy. Jedná se např. o rozdílné obchodní a kulturní zvyklosti, které mohou vyústit ve špatnou domluvu či nepochopení chování obchodních partnerů. Další komplikace vyplývají z užívání rozdílných peněžních jednotek. Například ve smyslu vedení vícero účtů, kurzových ztrát atd. Po vstupu do eurozóny nebude nutné řešit problematiku rozdílných měn. A velice důležitý moment spočívá v právních rádech jednotlivých zemí. Tady se musí subjekt seznámit s právy a povinnostmi, které jsou platné v dané zemi. To může být velice náročné a to jak časově, tak finančně. Jak již bylo zmíněno, tak po vstupu do eurozóny odpadá potřeba provádění konverze měn, čímž dojde ke snížení transakčních nákladů. Další výhody plynoucí ze společné měny pro mezinárodní obchod jsou např. zjednodušení administrativních činností, zjednodušení zajišťování

finanční likvidity, zjednodušení platebního styku s obchodními partnery atd. Společná měna u zahraničních investic odstraňuje překážku pro volný pohyb kapitálu a měla by přispět k lepší integraci finančních trhů. Úspory jedné ekonomiky mohou být lépe a levněji umístěny v jiné ekonomice. Země s jednotnou měnou mohou počítat s růstem počtu, resp. objemu finančních prostředků přesunutých přes hranice.

Dopad společné měny na ekonomický růst – v případě zvýšení dlouhodobého růstu dojde ke zvyšování příjmů na obyvatele. To znamená, že lidé budou moci spotřebovávat více služeb a statků, poroste kvalita jejich života. Zde je zmiňován tzv. dlouhodobý růst nikoliv růst krátkodobý, protože ten ukazuje, v jaké fázi se hospodářství nachází. Ekonomický růst je měřen podle ukazatele HDP a ten nám dává informace o výkonnosti ekonomiky. Co způsobí euro s ekonomickým růstem, je těžké předvídat, protože nelze simulovat reakci ekonomického růstu na zavedení společné měny. Vývoj dlouhodobého ekonomického růstu vychází buď z úvah, domněnek nebo zkušeností z ostatních zemí, které již euro zavedly. Zavedení společné měny by mělo vést k efektivnější alokaci výrobních zdrojů mezi jednotlivými státy, k růstu objemu investic a zvýšení produktivity práce. Vývoz z malé ekonomiky má mnohem větší šanci najít své spotřebitele v zahraničí než je tomu u velkých ekonomik. Hlavním důvodem je větší poptávka a vyšší počet potenciálních zákazníků. Při srovnání nabídky pocházející z celé eurozóny s naší poptávkou je evidentní, že naše agregátní poptávka je pouhým zlomkem agregátní poptávky eurozóny. Tím pádem budou moci tuzemští spotřebitelé využít nižších cen u surovin, které jsou dováženy. Na základě tohoto jevu dojde k růstu čistého vývozu, protože dojde ke zvýšení vývozu a ke snížení nákladů na dovoz. Vezme-li se v potaz, že dochází k propojenosti trhů v ekonomice, tak přijetí eura nemá pouze jednorázový dopad na ekonomický růst, nýbrž dlouhodobý. Avšak např. typický euroskeptik Václav Klaus poukázal na to, že ve státech eurozóny příchod eura ekonomický růst neurychlil. Dále poukázal také na to, že náklady na zavedení jednotné měny šly právě na úkor ekonomického růstu a že úspěch měnové unie závisí i na daňové kázní, ze které se při sjednocování daňových pravidel stává spíš nekázeň.

9 Dopad jednotné měny euro na podnik

Zmíněné klady a zápory (viz kapitola 8) jsou uvedeny s působením nejen na stát, ale také na občany a na podnikatelskou sféru. V této kapitole bude věnována pozornost především podnikům a podnikatelům. Ačkoliv zde výhody a nevýhody, které tuto skupinu postihnou, byly již zmíněny, tak úkolem této kapitoly bude zjistit, jak jsou subjekty k euru nakloněny, jak jsou schopny se vypořádat se změnou národní měny a na co se budou muset zaměřit. Pro získání představy o jejich postoji bylo třeba navštívit podnikatelské subjekty osobně. Po konzultaci s několika podniky a podnikateli lze rozčlenit působení změny národní měny v podniku na několik oblastí. Následuje vytyčení oblastí s uvedením, na co by mělo být dbáno. Jedná se o účetnictví, informační technologie, hotovostní služby, zaškolování pracovníků, smlouvy atd. Začne-li se od softwaru a úprav systémů ke správnému počítání s měnovými jednotkami, tak je potřeba uvést změny, ke kterým bude muset dojít. Jedná se o změny v oblasti fakturace, účtování, pokladních systémů, terminálů, skladovacích a informačních systémů atd. Důležité je včasné nastavení veškerého softwaru, protože se používají různé systémy od různých dodavatelů, takže komunikace s jednotlivými servisy může být časově náročná především z důvodu jejich očekávaného vytížení. Na tyto softwary je kladen veliký důraz, protože bez softwaru, který zvládne realizovat přepočty mezi národní měnou a eurem podle stanovených pravidel na X desetinných míst a bez zabezpečení chodu propojených systémů s dodavateli, bude chod podniku vážně ohrožen. V účetnictví bude zase potřeba věnovat pozornost přípravám rozpočtu, kde bude nutné stanovit časový plán převodu starých rozpočtových údajů na údaje v eurech. Co se týká daní, daňových přiznání, platů a pojištění zaměstnanců, tak zde bude stanoveno závazné datum, od kterého již budou vykazovány pouze v eurech. Většinou bude tato záležitost věcí účetních firem a daňových poradců, jejichž služby většina podniků využívá, takže by s tím neměl být žádný větší problém. Ze zkušenosti zemí eurozóny se zaokrouhlováním mezd je doporučováno, zaokrouhlovat až konečnou sumu a jinak počítat bez zaokrouhlování. Co se týká smluv, tak na ty se vztahuje tzv. zásada kontinuity smluv, která spočívá v tom, že veškeré smlouvy zůstanou platné a jen se v rámci těchto smluv, s použitím oficiálně platného přepočítacího kurzu, přepočítají peněžní částky na eura. V případě hotovostního platebního styku bude potřeba zajistit hladký chod pokladen, přepážek atd., přičemž žádoucí bude období

duálního oběhu co nejvíce zkrátit, a proto by všechny podniky měly mít dostatečné množství eurobankovek a euromincí, aby byly schopny vracet jen v euru. S tím souvisí dostatečně velké skladovací prostory na bankovky a mince, dostatečná kapacita na jejich převoz do bank atd. S bezproblémovým chodem souvisí také mimo jiné proškolení zaměstnanců, kteří přijdou do styku s hotovostí. Tito zaměstnanci musejí být zaškoleni na rozpoznávání ochranných prvků bankovek, mincí a na zpracovávání hotovosti v eurech. Ze zkušeností ostatních zemí eurozóny jsou doporučovány přepočítací tabulky na pokladnách, přepážkách atd., čímž by se měl proces urychlit a hlavně by zde měla být určitá kontrola i ze strany zákazníka, aby se nestalo, že zákazník u pokladny zjistí, že nakupuje za jinou hodnotu, než původně zamýšlel. Proto je nařízené duální zobrazování cen, které bude muset být dodrženo všude. Při stanovování cen bude také potřeba určitá koregce ceny, aby po přepočítání fixním kurzem nevycházely ceny jako např. 9,36 EUR, ale aby se s nimi lépe pracovalo, tak by se zaokrouhlila na 9,40 EUR. Za obrovskou výhodu byly zmiňovány především snížené transakční poplatky, eliminace rizika změny kurzů a urychlení a zjednodušení administrativy. Po rozhovorech vedených s představiteli několika podniků s různým zaměřením, byly nejčastěji zmiňovány vysoké bankovní poplatky společně s rizikem pohyblivého kurzu. Po přijetí eura dojde ve prospěch podnikatelů ke snížení počtu vedených účtů u bank a ke zlevnění bankovních poplatků. Ekonomika ČR zahrnuje naprostou většinu podniků a podnikatelů, kteří exportují do zahraničí. S tím souvisí zahraniční přijaté a poskytované platby v rámci uzavřených kontraktů. Vzhledem k výši bankovních poplatků za peněžní operace, kdy se zde platí různé sazby za odchozí, ale v případě zahraničních plateb i za příchozí, vnitrostátní a zahraniční platby, tak si podnikatelské subjekty zakládají svá konta v zahraničí, k čemuž už není potřeba povolení od ČNB, jako tomu bylo dříve. Tímto krokem dosáhnou toho, že jejich platby v rámci EU jsou považovány za domácí a tím platí jednotné poplatky. Zákon však samozřejmě nařizuje vést účetnictví a účet v českých korunách, avšak to nikterak nebrání tomu, vézt další podnikové účty i v zahraničí. Pro názornou ukázkou je zde přehled bankovních poplatků pro podnikatelské účty u ČSOB v ČR a u ČSOB na Slovensku.

Tabulka 8: Výše poplatků u ČSOB na Slovensku (EUR)

Transakce	Výše poplatku	
	Pobočka	Elektronicky
Platba v cizí měně v rámci ČSOB SR	0,85€ - 21,25 Kč	0,15€ - 3,75 Kč
Platba ve prospěch klienta ČSOB ČR	0,85€ - 21,25 Kč	0,15€ - 3,75 Kč
Platba v EUR v rámci SEPA	0,85€ - 21,25 Kč	0,15€ - 3,75 Kč
Zrychlená platba v EUR	66,00€ - 1650 Kč	33,00€ - 825 Kč
Urgentní platba v EUR v reálném čase	80,00€ - 2000 Kč	50,00€ - 1250 Kč
Přijatá platba	0,15€ - 3,75 Kč	

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů ze sazebníku ČSOB SR pro fyzické osoby – podnikatele a právnické osoby http://www.csob.sk/Files/Sazobnik/PO_01102010.pdf

Tabulka 9: Výše poplatků u ČSOB v ČR (Kč)

Transakce	Výše poplatku	
	Pobočka	Elektronicky
Platba v cizí měně do zahraničí i do tuzemska	1 % min. 250,-, max. 1500,- +250,-	1 % min. 250,-, max. 1500,-
Platba ve prospěch klienta ČSOB v ČR a v SR	9,-	9,-
Platba v rámci SEPA do částky 50 000 EUR	500,-	250,-
Platba v rámci SEPA nad částku 50 000 EUR	1 % min. 250,-, max. 1500,- +250,-	0,7 % min. 250,-, max. 750,-
Zrychlená platba v Kč	500,-	500,-
Přijatá platba z ČSOB v ČR a v SR	6,-	
Přijatá platba v rámci SEPA do částky 50 000 EUR	150,-	

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů ze sazebníku ČSOB ČR pro fyzické osoby – podnikatele a právnické osoby <http://www.csob.cz/cz/Csob/Sazebniky/Stranky/Sazebnik-pro-pravnicke-osoby-a-fyzicke-osoby-podnikatele.aspx#a>

Z tohoto srovnání je již patrné, kolik může činit rozdíl na jedné zahraniční platbě a vezme-li se v potaz, kolik plateb v reálném životě obchodníků a podniků probíhá, je zřejmé proč jsou jejich eurové účty otevřené u zahraničních bank v EU.

Další nejvíce zmiňovaná věc, která trápí podnikatelskou sféru, je pohyblivý měnový kurz. Volný floating na základě poptávky a nabídky je velkou měrou ovlivňován úvahami spekulantů a samozřejmě i dalšími faktory, které zapříčiňují to, že lze na měnovém kurzu jak tratit, tak i získat. Zde je potřeba rozdělit podnikatelské subjekty na ty, které používají euro jako měnu inkasní i platební a na ty subjekty, které euro používají pouze jako inkasní. Jedná se o subjekty, které buďto nakupují v EU a dále prodávají do zemí EU nebo se jedná o subjekty, které nakupují v ostatních zemích, tedy mimo EU a dále prodávají do zemí EU. Běžně nastává tedy varianta buďto klasického zprostředkovatele, který zboží v ČR pouze přebalí a pošle dál, např. na západ, nebo se zapojuje do výrobního procesu a posílá výrobky, zboží zpět či posunuje dál. V praxi většina podniků a podnikatelů nenakupuje pouze v jednom státě, ale v rámci úspor se zaměřuje na země, které jsou pro něj nejvýhodnější. Proto dochází k tomu, že se něco objednává například z Číny, něco z Koreje a něco na Slovensku, čímž nastává pro tyto subjekty administrativně a časově náročné přepočítávání kurzů. Veřejnost má většinou jen jednostranný pohled na problematiku měnového kurzu a to pouze z pohledu výnosů. Čili dojde-li k posílení české koruny, tak si je možné představit, že exportéři vyvážející do eurozóny na takovém kurzu trátí, ale v případě, že exportér nakupuje za eura, snižuje tím i náklady na pořízení a z čehož vyplývá, že se pro něj situace nezhorší tak rapidně jako pro českého výrobce. Taková situace nastává v případě, že se výrobek kompletně vyrábí u nás, kde se cena nemění a náklady zůstávají stejné, čímž se cena, za kterou je vyváženo, v důsledku posílení české měny sníží. Pro názorný příklad bude použit existující výrobek, a sice průmyslový vysavač ATRIX High-Capacity, který bude považován v prvním případě za ryze český výrobek a v druhém případě se bude jednat o výrobek zakoupený na Slovensku, který bude přebalen v ČR a prodán na trhu v Německu.



Obrázek 10: Vysavač ATRIX High-Capacity

Zdroj: <http://kante.inshop.cz/inshop/servisni-vysavace/>

Tabulka 10: Prodej vysavače za předpokladu kompletního vyrobení v ČR a prodeje v EU

	Kurz před posílením Kč	Situace před posílením Kč	Kurz po posílení Kč	Situace po posílení Kč
	Kurz Kč/EUR	Kč/EUR	Kurz Kč/EUR	Kč/EUR
Prodej	25/1	12000/480	22/1	10560/480
Výroba	25/1	6000/240	22/1	6000/272,73
Zisk		6000/240		4560

Zdroj: vlastní zpracování na základě fiktivních údajů

Tabulka popisuje situaci, kdy se jedná o vyrobený produkt v ČR na základě dílů a součástek vyrobených rovněž v ČR, tedy bez dovozu. Vysavač je prodáván za již zmíněných 480 EUR při kurzu 25,-/1 EUR, ale časem může dojít k posílení či oslabení koruny jako např. v tomto případě, kdy došlo k posílení na 22,-/1 EUR. Mohlo by se zdát, že k udržení stálé ceny 12000,-, musí cena v eurech za produkt stoupnout, ale v praxi to tak není. Firmy mají s odběrateli uzavřené smlouvy na určitou cenu, kterou samozřejmě musí dodržet. Např. německého odběratele nebude zajímat, že česká koruna posiluje a že na tom

dodavatel trátí. Proto se exportéři mohou zajistit, jak již bylo zmíněno, např. různými službami a produkty od komerčních bank. Jedním z nich, který je vcelku využíván, je zafixování kurzu na domluvené hranici s tím, že se podnikatel zavazuje po určitou dobu tento kurz využívat ať už je pro něj výhodný či nikoliv. Další podmínkou je povinnosti vyčerpat určité množství peněz. Podobných produktů je na bankovním trhu povícero, ale jsou značně drahé.

Tabulka 11: Prodej vysavače za předpokladu nákupu a prodeje v zahraničí se zpracováním v ČR

	Kurz před posílením Kč	Situace před posílením Kč	Kurz po posílení Kč	Situace po posílení Kč
	Kurz Kč/EUR	Kč/EUR	Kurz Kč/EUR	Kč/EUR
Prodej	25/1	12000/480	22/1	10560/480
Nákup	25/1	6000/240	22/1	5280/240
Zisk		6000/240		5280/240

Zdroj: vlastní zpracování na základě fiktivních údajů

Tabulka popisuje situaci, kdy se jedná o nakoupený produkt v eurozóně s přebalením v ČR a dalším prodejem v zemích eurozóny. Vysavač je prodáván za již zmíněných 480 EUR při kurzu 25,-/1 EUR, ale časem může dojít k posílení či oslabení koruny jako např. v tomto případě, kdy došlo k posílení na 22,-/1 EUR. Zde však nastává oproti předchozí situaci rozdíl v tom, že výrobek byl za eura nakoupený a prodává se dál za eura, čili s případným posílením nebo oslabením koruny dochází při zanechání stejné prodejní a kupní ceny v eurech k poklesu nebo nárůstu hodnoty v korunách. V případě posílení koruny tak dochází k tomu, že podnikateli se snižují i náklady na pořízení, nejen prodejní cena. Teoreticky tak dosáhne menší ztráty než podnikatel v první situaci. Samozřejmě se jedná pouze o teoretickou ukázkou, bez započítání dalších vlivů jako jsou např. změna cen produktů, změna ceny výrobních faktorů apod.

Pro určitou představu o účetních zásadách, možných ztrátách nebo ziscích z pohyblivého měnového kurzu v reálné firmě, je zde ukázka z jedné nejmenované firmy s cca 160 zaměstnanci, zaměřující se na průmyslovou výrobu a obchodující převážně s evropskými zeměmi. Co se týká všeobecných zásad vnitropodnikového účetnictví a zásad účtování s ohledem na měnový kurz, tak pro interní potřeby společnosti jsou účetní operace zaúčtovány do kalendářního měsíce, s nímž věcně souvisí. Měsíčně je zpracováván Výkaz zisků a ztrát a výkaz Rozvaha. Účetnictví společnosti je zpracováváno prostřednictvím účetního programu firmy ORTEX s.r.o., Hradec Králové. Program je rozdělen do samostatných úloh:

- 1.Likvidace faktur
- 2.Majetek
- 3.Fakturace
- 4.Finance
- 5.Účetnictví

Do úlohy účetnictví společnosti vstupují automaticky výsledky zpracování mezd. Mzdy jsou řešeny pomocí programu firmy A.S.E.I., s.r.o. Praha. Dále do účetnictví vstupují údaje o likvidaci materiálových faktur, ale tato úloha je řešena vlastním programem. Postup likvidace dodavatelských faktur v této společnosti je následující: originály všech faktur včetně faktur zálohových po doručení do společnosti musí být ihned předány do podnikové účtárny k zaevidování. Dále podniková účtárna doplní ke každé definitivní faktuře průvodku a následující den fakturu předá k ověření příslušnému vedoucímu NS odpovědnému za věcnou správnost vyfakturované částky a podepsanou fakturu vrátí zpět do podnikové účtárny. Při účtování účetních operací v cizí měně se přepoččet na Kč provádí následujícím způsobem:

1. nákup valut - kurz při prodeji u příslušné banky platný pro příslušný den,
2. výdej valut (cestovné, drobný nákup apod.) v eurech - kurz ČNB k 2. 1. příslušného roku, ale v případě podstatné změny kurzu se přepoččet na Kč provede kurzem ČNB k 1. 7. běžného roku,
3. vratka eur do pokladny - kurz ČNB z 2. 1. příslušného roku a stejně jako u předcházejícího bodu se v případě podstatné změny kurzu udělá přepoččet na Kč podle kurzu vydaného ČNB k 1. 7. běžného roku.

4. výdej valut (cestovné v jiných měnách apod.) - kurz valuty prodej příslušné banky platný pro příslušný den – čerpání valut prostřednictvím karet.
5. pohledávky – kurz ČNB platný pro příslušný den vystavené faktury
6. závazky – kurz ČNB platný v den, kdy je o závazku účtováno.

Při účtování kurzových rozdílů se vydané faktury přepočítávají kurzem ČNB v den vystavení faktury. Při zaplacení se propočte v saldu kurzovní rozdíl samostatně ke každé faktuře. Přijaté faktury se do účetnictví zanáší podle kurzu ČNB v den, kdy je faktura pořízena do účetnictví. Při platbě se propočte v saldu kurzovní rozdíl samostatně ke každé uhrazené faktuře. Na konci každého měsíce se zaúčtuje doklad vzniklých kurzovních rozdílů při směně peněz z EUR do CZK. Jak již bylo zmíněno, tak v pokladně je používán kurz k 2. 1. aktuálního roku a mění se pololetně. Z každé platby z banky se na konci měsíce propočtou kurzové rozdíly. Na konci roku se musí všechny neuhrazené faktury přepočítat kurzem ČNB k 31. 12. 2010. Také se musí na konci roku všechny zůstatky bankovních účtů a pokladen v cizí měně propočítat kurzem k 31. 12. 2010 a zaúčtovat do nákladů nebo do tržeb. Následuje přehled kurzových zisků a ztrát, kterých tato firma za poslední léta dosáhla.

Tabulka 12: Působení kurzového rizika na podnik

Kurzovní ztráta k 31. 12. 2008	2.921.210,55 Kč
Kurzovní zisk k 31. 12. 2008	1.346.977,89 Kč
Rozdíl=ztráta	1.574.232,66 Kč
Kurzovní ztráta k 31. 12. 2009	6.262.189,18 Kč
Kurzovní zisk k 31. 12. 2009	4.058.832,75 Kč
Rozdíl=ztráta	2.203.356,43 Kč
Kurzovní ztráta k 31. 10. 2010	1.672.646,06 Kč
Kurzovní zisk k 31. 10. 2010	544.448,28 Kč
Rozdíl = ztráta	1.128.197,78 Kč

Zdroj: vlastní zpracování na základě podkladů z nejmenované firmy

Jak je z tabulky zřejmé, tak tato firma díky působení kurzového rizika přišla v roce 2008 o **1.574.232,66 Kč**, v roce 2009 o **2.203.356,43 Kč** a v letošním roce k 31. 10. 2010 o **1.128.197,78 Kč**. Dosažená ztráta vlivem kurzu za poslední tři roky podnikání je ve výši **4.905.786,87 Kč**. Jak již bylo zmíněno, záleží hlavně na úrovni kurzu, ale také na množství zakázek a na objemu prodejů. S kurzovými ztrátami souvisí také nastavená doba splatnosti ve smlouvách, která může být běžně sjednána na dobu až 90 dní a v případě platby od zahraničního odběratele na český podnikatelský účet se platba přepočítá aktuálním kurzem, který nemusí být výhodný. V průběhu těchto 90 dní může dojít jak k posilování, tak k oslabování tuzemské měny a podle toho se projevují dané zisky či ztráty. V příloze C jsou přiloženy ukázky účtování o kurzových ztrátách a ziscích této firmy a lze zde najít účetní doklady a část sestavy běžného účtování faktur s kurzovými rozdíly v eurech.

Co se týká administrativy v souvislosti se zavedením eura, tak odpadne každodenní přepočítávání kurzů, což v současnosti představuje pro obchodní oddělení spoustu práce

a času. Obchoduje-li podnik např. s Čínou, Koreou, EU nebo Ruskem, tak je zde do výpočtů začleněno hodně měn a přepočítávání je pak náročné. S tím souvisí téma skladové evidence, která je u nás vedena v českých korunách a proto při vyskladňování či naskladňování musí být položky přepočítávány na domácí měnu. V případě zavedení eura by byla skladová evidence vedena v eurech a tím by tyto práce podnikům v podstatě odpadly, zůstaly by pouze u zboží či výrobků z mimoevropských zemí. Na otázku, zda navštívené podnikatelské subjekty vidí nějaké problémy v duálním uvádění cen, bylo ve většině případů odpovězeno, že nikoliv. Je to jen otázka technických úprav, které jsou z hlediska nákladů jednorázové a ve firmě nijak zvlášť omezující. V porovnání s tím, jak euro podnikům ulehčí administrativu, jsou v podstatě zanedbatelné. Tímto lze říci, že přijetí eura má na podnikatelskou sféru pozitivní vliv a samotní podnikatelé a podniky si tuto změnu přejí, avšak jsou si vědomi toho, že euro nemusí mít stejně pozitivní vliv na stát jako na jejich podnikání, a proto se názory na euro mezi ekonomy, podnikateli a občany liší.

10 Postupný vývoj plnění Maastrichtských kritérií ČR od vstupu do EU a současná ekonomická situace

Aby mohla být určitá země přiřazena do eurozóny, je potřeba dosáhnout vysokého stupně konvergence. Měřítkem je plnění konvergenčních kritérií (viz kapitola 3). Dvě evropské instituce, Evropská komise a Evropská centrální banka vyhodnocují ve dvouletém intervalu plnění konvergenčních kritérií u členských států, které mají odklad pro zavedení eura. Také ČR je zavázána podnikat kroky, aby byla na přistoupení k eurozóně co nejdříve připravena. Samotný termín, kdy by se země měla do této oblasti začlenit, je čistě v kompetenci členského státu. Záleží na připravenosti a na naplnění konvergenčních kritérií. Postupný vývoj v plnění maastrichtských kritérií od roku 2004 až do roku 2009 ukazuje následující tabulka.

Tabulka 13: Plnění konvergenčních kritérií jednotlivých zemí v roce 2004

	Cenová stabilita	Udržitelnost veřejných financí (deficit, dluh)	Měnový kurz	Dlouhodobé úrokové sazby
Česká republika*	ano	ne	ne	ano
Estonsko**	ano	ano	ne	-
Kypr*	ano	ne	ne	ano
Lotyšsko	ne	ano	ne	ano
Litva**	ano	ano	ne	ano
Maďarsko*	ne	ne	ne	ne
Malta*	ne	ne	ne	ano
Polsko*	ne	ne	ne	ne
Slovinsko**	ne	ano	ne	ano
Slovensko*	ne	ne	ne	ano
Švédsko	ano	ano	ne	ano

*) proti zemi byla zahájena procedura nadměrného schodku rozhodnutím Rady ze dne 5. Července 2004

**) země vstoupila dne 28. června 2004 do kurzového režimu ERM II

Zdroj: Evropská komise, 2004

10.1 Plnění konvergenčních kritérií ČR od roku 2004, tedy od vstupu do EU

Rok 2004

V roce 2004, kdy ČR vstoupila do EU, splňovala zhruba 3 zásady Maastrichtských kritérií. Kritérium cenové stability se České republice nedařilo plnit, ale kritérium udržitelnosti veřejných financí plněno bylo. Výše deficitu se pohybovala pod hranicí 3 % HDP a úroveň vládního dluhu byla také vcelku nízká v porovnání s povolenou referenční hodnotou 60 % HDP. Vyhodnocení kurzového kritéria bude možné provádět až po vyhlášení centrální parity pro kurz koruny a po vstupu ČR do kurzového mechanismu ERM II. Již v roce 2004 doporučilo ministerstvo financí, ministerstvo průmyslu a obchodu a ČNB vládě ČR nevstupovat do mechanismu ERM II. Hlavním důvodem bylo, že nebyly vytvořeny podmínky pro to, aby po dvou letech od vstupu do ERM II mohla ČR splnit stanovené podmínky pro vstup do eurozóny a byla schopna realizovat výhody z přijetí eura. Vzhledem k tomu, že ani v roce 2010 se ČR neúčastní mechanismu ERM II, tak bude hodnocení tohoto kritéria v jednotlivých letech vynecháno. Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb bylo plněno bez jakýchkoliv problémů. Z výše uvedeného je patrné, že ČR splňovala pouze 3 kritéria, kritérium udržitelnosti veřejných financí, kritérium dlouhodobých úrokových sazeb a kritérium vládního dluhu (viz. tabulka 14).

Rok 2005

V roce 2005 se kritérium cenové stability podařilo splnit s rezervou, čili zde došlo oproti minulému roku ke zlepšení, avšak kritérium udržitelnosti veřejných financí se v porovnání s minulým rokem zhoršilo a plněno nebylo. Hodnota se nacházela nad tzv. referenční hodnotou 3 % HDP. Co se týká vládního dluhu, tak jeho úroveň byla stále na relativně nízké úrovni ve srovnání s referenční hodnotou 60 % HDP. Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb se dařilo plnit bez větších problémů stejně jako v roce 2004, kdy ČR vstoupila do EU (viz tabulka 14).

Rok 2006

Dva roky od vstupu ČR do EU se kritérium cenové stability stejně jako v roce 2005 stále dařilo plnit. Kritérium deficitu veřejných financí se již podruhé od vstupu do EU podařilo splnit, ale při návrhu na státní rozpočet na rok 2007 a další dva roky bylo naznačováno,

že ČR se toto kritérium splnit nepodaří. Ačkoliv při retrospektivním pohledu na tyto hodnoty, se toto kritérium dařilo plnit až do roku 2008, až v roce 2009 nikoli. Co se týká kritéria vládního dluhu, to se pohybovalo na hranici 30 %, což bylo zhruba na polovině povolené hranice. Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb se opět dařilo plnit bez problémů. Ani výhled na další roky nenaznačoval, že by se měly v této oblasti vyskytnout nějaké problémy (viz tabulka 14).

Rok 2007

V roce 2007 nebylo kritérium cenové stability splněno a důvodem byly především změny v nepřímých daních, které plynuly z reformy veřejných financí a z harmonizací s právem EU. Tím došlo k posunu inflace nad referenční hodnotu kritéria. Ekonomové byli přesvědčení, že po odeznění těchto kroků by se inflace měla opět vrátit na stejnou nebo dokonce i nižší úroveň, než jak tomu bylo v minulých letech. Vzhledem k tomu, že v současnosti je již známo, jak se tato hodnota vyvíjela, lze říci, že se tato predikce ukázala jako pravdivá. Kritérium udržitelnosti veřejných financí ČR bylo splněno s celkem velkou rezervou, ale byly zde obavy ohledně plnění tohoto kritéria do dalších let. Podíl vládního dluhu na HDP se podařilo stabilizovat a udržet na nízké úrovni, k čemuž přispěl zejména rychlý hospodářský růst. Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb ČR splňovala se stejným přehledem jako v letech předchozích (viz tabulka 14).

Rok 2008

Čtyři roky po vstupu ČR do EU se nepodařilo kritérium cenové stability, stejně jako v roce 2004 a 2007, splnit. Hlavním důvodem byly proinflační šoky, které posunuly inflaci nad hodnotu kritéria. Jednalo se, jak již bylo zmíněno u roku 2007, o úpravy nepřímých daní s reformou veřejných financí, o harmonizaci s právem EU a o velké zvýšení cen potravin a energie. Kritérium udržitelnosti veřejných financí bylo stále plněno v rámci povoleného rozmezí. Konvergenční program ČR a fiskální strategie vlády měly zajistit udržení vládního deficitu pod 3 % HDP i nadále, ale jak již bylo zmíněno, tak se tomu nestalo, čili vývoj byl a je poněkud jiný. Vzhledem k neúčasti v mechanismu ERM II i v roce 2010 nebylo možné kurzové kritérium hodnotit. Kritérium státního dluhu bylo bez problémů plněno, kdy hodnota vládního dluhu byla 30 % HDP a limitní hodnota je stanovena na hranici 60 %. Jako poslední kritérium je kritérium úrokových sazeb, které ČR plnila

také bez problémů a predikce nenaznačovala, že by tomu mělo být v budoucnu jinak (viz tabulka 14).

Rok 2009

V roce 2009 se plnění konvergenčních kritérií vyvíjelo následovně: koncem roku bylo kritérium cenové stability, díky dezinflaci, splněno. Takto se dělo díky tomu, že pominuly důvody, které inflaci v minulých obdobích zvyšovaly. Především jednorázové nákladové faktory a také vliv ekonomické krize. Kritérium udržitelnosti veřejných financí plněno nebylo a predikce na další období nenaznačovala, že by došlo k nějaké změně. Kritérium podílu vládního dluhu na HDP bylo splněno a vzhledem k relativně nízké výchozí úrovni vládního dluhu, nemá ČR s tímto kritériem žádný problém od samého počátku členství v EU, tedy od roku 2004. Kritérium stability měnového kurzu stále nebylo možné hodnotit a kritérium dlouhodobých úrokových sazeb ČR plnila stále bez problémů a do budoucna nebyly v této oblasti naznačovány žádné problémy, které by toto kritérium měly ohrozit (viz tabulka 14).

Tabulka 14: Přehled plnění kritérií Českou republikou v jednotlivých letech

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Index spotřebitelských cen						
Hodnota kritéria	2,2	2,5	2,9	2,8	4,1	1,6
ČR	2,6	1,6	2,1	3,0	6,3	0,6
Schodek veřejných financí						
Hodnota kritéria	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
ČR	-2,9	-3,6	-2,6	-0,7	-2,72	-5,90
Vládní dluh						
Hodnota kritéria	60	60	60	60	60	60
ČR	30,1	29,8	29,4	29,0	30,0	35,4
Dlouhodobá úroková sazba						
Hodnota kritéria	6,28	5,37	6,2	6,4	6,2	6,1
ČR	4,75	3,51	3,8	4,3	4,6	4,67

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z

http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/dokumenty_vyhodnoceni_maastr_kriter_388.html

Ekonomická situace v ČR 2009 a 2010

Po několika letech růstu se česká ekonomika dostala v roce 2008 do hospodářské recese a v důsledku toho klesl reálný HDP v roce 2009 o 4,1 %. Došlo k poklesu soukromé spotřeby, protože domácnosti reagovaly na rostoucí nezaměstnanost a pokles růstu mezd,

především působením celosvětové finanční krize. Výrobní odvětví zaznamenala velké omezení a způsobila pokles o minimálně polovinu celkové hrubé přidané hodnoty. Všechna odvětví, která byla navázána na průmysl, zaznamenala značný pokles. Jednalo se především o obchod, dopravu a některé služby. Pro oživení bylo zapotřebí stimulovat export a omezit dovoz. To se v zahraničí, po zavedení tzv. šrotovného, zdařilo a export začal opět vzrůstat. V rámci boje s krizí přijala vláda v roce 2009 určitá stimulační opatření, která měla ekonomiku ozdravit. Tato opatření byla zaměřena především na nabídku, jejich cílem bylo zarazit pokles zaměstnanosti, pokles investic a jak již bylo zmíněno, stimulovat export. Rozpočtová rovnováha se ale nevyvíjela podle představ, což znamená, že koncem roku 2009 se očekával, v případě nepřijatých opatření, deficit 6,6 % a v roce 2010 až 7 % HDP. Na takovouto predikci vláda reagovala schválením upravujícího balíčku, a to před přijetím rozpočtu na rok 2010. Tento balíček byl připraven úřednickou vládou vedenou premiérem Fischerem a byl zaměřen hlavně na rok 2010. Tento balíček se snažil vyrovnat příjmy do úrovně, ve které byly ještě před působením světové hospodářské krize. Ale podle ekonomů bývá upravující balíček se zaměřením na výdaje udržitelnější a nepotlačuje tolik růst. Proto se plány na rok 2011 a další roky zaměřují především na výdajovou stránku rozpočtu. Aby bylo docíleno dlouhodobé fiskální udržitelnosti, tak se musí vláda pokusit udržovat strukturálně vyrovnaný rozpočet. Při pohledu na současnou fiskální situaci v ČR je nutno konstatovat, že přijetí eura bude možné zhruba ve střednědobém horizontu. Napozorovaná nebo predikovaná makroekonomická data ministerstvem financí jsou následující: Index spotřebitelských cen naměřen začátkem prosince 2010 je na úrovni 2,0 %, což naznačuje mírné zhoršení oproti roku 2009, hodnota predikovaného veřejného dluhu je 37,6 % HDP, což by přineslo určité zhoršení oproti minulému roku. Co se týká deficitu veřejných financí, tak ten je predikován na hodnotu -5,3 % HDP. Takový stav by znamenal mírné zlepšení, a nakonec zbývá dlouhodobá úroková sazba, která je predikovaná na hodnotu 3,7 %, což by znamenalo snížení oproti minulému roku. Vzhledem k predikcím MF ČR a ČNB se nepodaří snížit deficit pod 3 % HDP minimálně do roku 2013. Otázka data přijetí eura zůstala tak na určitou dobu poněkud stranou, ale pro uklidnění podnikatelského sektoru by bylo dobré toto datum stanovit. Český statistický úřad uvádí, že ekonomika ČR vzrostla ve druhém čtvrtletí 2010 o 1,1 %, avšak ve třetím čtvrtletí už o 3 %. Podle analytiků se české ekonomice daří více, než se očekávalo, a to díky růstu exportu průmyslových firem.

Německo jako ekonomický tahoun se zasloužil svým oživením o to, že se zlepšuje situace i u nás v ČR. Nejsilnější evropská ekonomika zaznamenala na jaře 2010 po recesi z roku 2008 a 2009 prudký nárůst. Díky německému růstu dochází ke zvyšování německé poptávky, což vede u mnoha českých podniků k nárůstu či obnově již ztracených zakázek. Přesto některé průmyslové firmy považují situaci za nepříznivou a neumožňující další rozvoj. Jak již bylo zmíněno, tak stav české a německé ekonomiky se zlepšuje a vidí to i většina podnikatelů, ačkoliv někteří se drží spíše zpátky a obávají se, aby se situace nezměnila a oni nebyli opět na hranici ukončení činnosti.

Závěr

Tato práce měla za cíl zjistit, jaké výhody a nevýhody přinese České republice společná měna euro a jaký má na tuto měnu názor podnikatelská sféra (v čem spatřuje přínos a v čem rizika, negativa). S tímto souvisí i zodpovězení otázek, jak se daří České republice plnit konvergenční kritéria, jaké je pravděpodobné datum zavedení eura a zda je výhodné stát se členem eurozóny. Na základě zodpovězení těchto otázek se lze dopracovat k otázce základní, zda byl vstup do Evropské unie a tím i začlenění do Evropské měnové integrace správná volba.

Na základě zjištěných výhod a nevýhod, které by plynuly pro ČR ze vstupu do měnové unie, je velice obtížné jednoznačně říci, zda je výhodou či nevýhodou stát se členem eurozóny. Proto je potřeba jednotlivé výhody a nevýhody rozdělit podle působení na jednotlivé skupiny. Bylo přijato dělení na 3 skupiny: spotřebitelé, podnikatelé a stát. Po výčtu a specifikaci jednotlivých výhod a nevýhod zavedení eura dochází diplomant k závěru, že **pro spotřebitele** je jednoznačným přínosem levnější cestování, stabilnější a lehce srovnatelné ceny a levnější půjčky. Za negativum, nevýhodu se považuje, že obyvatelé mohou v euru vidět zdražování, s čímž souvisí vznik mylné domněnky tzv. vnímané inflace, dále může dojít k většímu vnímání rozdílů v ekonomické a sociální oblasti mezi obyvateli (mzdy, HDP na hlavu atd.).

Pro podnikatele je jednoznačným přínosem odstranění kurzových rizik a snížení transakčních nákladů. Co se týká nevýhod v podnikatelském sektoru, tak nebyla zjištěna žádná, která by zásadně a negativně ovlivnila postoj podniků a podnikatelů k euru. Jedinou, již zmíněnou nevýhodou, jsou náklady spojené se zavedením eura.

Co se týká **makroekonomických údajů a působení na stát**, tak mezi výhody patří jednoznačně ochrana před krizí platební bilance, tlak na rozpočtovou kázeň a vliv na rozhodování o politice eurozóny. Za nevýhody jsou považovány velké náklady, které budou vynaloženy na zavedení eura, měnová politika prováděná na nadnárodní úrovni ve prospěch většiny, čímž v případě rozdílného vývoje může být ČR poškozena. Poslední a asi nejdůležitější a nejzásadnější nevýhoda je ztráta možnosti upravovat měnový kurz podle potřeb ČR, čili ztráta možnosti vykonávat vlastní měnovou politiku. Z tohoto výčtu je patrné, že převažují výhody nad nevýhodami. Ačkoliv zjištěných nevýhod není

mnoho, jedná se o nevýhody, které jsou z pohledu státu důležité. Proto autor naprosto chápe obavy některých ekonomů a politiků, kteří v zavedení eura vidí spíše určitá nebezpečí, ale z pohledu podnikatelů by se dalo říci, že je euro žádoucí. Co se týká plnění maastrichtských kritérií, je zřejmé, že v současné době došlo k plnění téměř všech kritérií až na kritérium schodku veřejných financí, které je a bude ze všech kritérií nejproblematictější. ČR se podařilo maastrichtská kritéria splnit jen jednou a to mezi roky 2006 a 2007. Co se týká kurzového mechanismu, tak ještě v roce 2010 nebyla ČR jeho součástí a doporučení ČNB a MF ČR je neusilovat o zapojení do systému ERM II, tedy nepřijmout euro dříve než v roce 2013. Pro splnění nejproblematictějšího kritéria je potřeba provést patřičné reformy, které povedou ke snižování schodku. Predikce vývoje schodku veřejných financí ukazuje, že minimálně do roku 2013 bude referenční hodnota překračována a další vývoj se bude odvíjet od úspěchu provedených reforem. Pozdější zavedení společné měny by neznamenal pro ČR žádný problém, protože se zavázala euro přijmout, ale nikde není uvedené závazné datum do kdy. Jednoduše řečeno až ČR bude splňovat kritéria konvergence, tak euro přijme. Stanovení tohoto data je vcelku složité, protože by se mělo jednat o příznivé ekonomické podmínky jak u nás v ČR, tak i v EU. Příznivé podmínky nejsou např. v současné době, kdy se jižní státy eurozóny potýkají se značným veřejným zadlužením, které vyvolává vnější nerovnováhu. V této situaci je pro nás výhodné zůstat mimo měnovou unii a nenechat si tak tlumit hospodářský růst, který potřebujeme. ČR by měla do eurozóny vstoupit v okamžiku, kdy bude přesvědčena o tom, že pozitiva a přínosy plynoucí z členství budou převyšovat negativa. Vzhledem k naší geografické poloze a orientovanému zahraničnímu obchodu, je naše vazba na EU nepopíratelná. S připojením do EU se naskytla příležitost přiblížit se ekonomicky i životní úrovni západním státům, které nám v tom mohou pomoci. Jedná se i o soudržnost, která se projevila v případě finančního problému Řecka a ostatních jižních zemí. Autor zde nehodlá rozebírat důvody, které vedly k problému Řecka, ale pokusil se vysvětlit, že vzhledem ke členství v EU je povinností ostatních zemí poskytnout finanční pomoc a taková pomoc by přišla i v případě finančních problémů ČR. V případě otázky, zda vstup do EU a tím i do HMU byla správná volba, tak diplomant inklinuje spíše k názoru, že ano.

Na základě zjištěných údajů doporučuje přijetí eura, vzhledem k nepříznivé ekonomické situaci způsobené nerovnováhou na globálních ekonomických trzích, odložit do doby než tyto vlivy pominou.

Seznam citací

- [1] Euroskop.cz - 1945 - 1949. *Euroskop.cz* [online]. [cit. 2010-11-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8884/sekce/1945-1949/>>
- [2] LACINA, L. *Měnová integrace, náklady a přínosy členství v měnové unii*. Praha: C.H.BECK, 2007. 538 s. ISBN 978-80-7179-560-5.
- [3] DĚDEK, O. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. Praha: Národohosp. ústav J. Hlávky, 2008. 192 s. ISBN 978-80-86729-40-4.
- [4] Celní unie - BusinessInfo.cz. *BusinessInfo.cz* [online]. [cit. 2010-11-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/c/celni-unie/1000695/6113/>>
- [5] NÜRK, B. *Die Koordinierung der Konjunkturpolitik in der Europäischen Gemeinschaft*. Baden-Baden: Nomos, 1993. 340 s. ISBN 978-3-7890-3059-8.
- [6] BRŮŽEK, A.; SMRČKOVÁ, G.; ZÁKLASNÍK, M. *Evropská měnová integrace a Česká republika. 1. vyd.* Praha: Velryba, 2007. 197 s. ISBN 978-80-85860-19-1.
- [7] Kurzový mechanismus ERM II a kurzové konvergenční kritérium - Česká národní banka. ČNB [online]. [cit. 2010-11-15]. Dostupný z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2003/2003_cervenec/boxy_a_priloh/np_zpinflace_prilohy_c_03_cervenec_p1.html>
- [8] Euroskop CZ CH-J. *Euroskop CZ* [online]. [cit. 2010-11-13]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/286/sekce/ch-j/>>
- [9] Výkladový slovníček (zavedení eura v České republice). *Zavedení eura v ČR* [online]. [cit. 2010-11-20]. Dostupný z WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/vyklad_slovník.html>
- [10] KÖNIG, P.; LACINA, L.; PŘENOSIL, J. *Učebnice evropské integrace. 2. vyd.* Brno: Barrister & Principal, 2006. 404 s. ISBN 978-80-7364-044-6.
- [11] CIHELKOVÁ, E.; JAKŠ, J. *Evropská integrace - Evropská unie. 1. vyd.* Praha: Oeconomica, 2004. 396 s. ISBN 80-245-0854-0.

- [12] ECB: Konvergenční kritéria se vztahují na. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 2010-10-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.ecb.int/ecb/orga/escb/html/convergence-criteria.cs.html#price>>
- [13] BALDWIN, R.; WYPLOSZ, CH. *The Economics of european integration*. Berkshire: MCGRAW-HILL Education Ltd, 2004. 458 s. ISBN 0-077-103947.
- [14] FIALA, P., PITROVÁ, M. *Evropská unie. 2. vyd.* Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. 803 s. ISBN 978-80-7325-223-6.
- [15] Eurobankovky a euromince (Zavedení eura v České republice). *Zavedení eura v České republice* [online]. [cit. 2010-10-10]. Dostupný z WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_erobankovky_euromince.html>
- [16] Ministerstvo financí České republiky: Národní plán zavedení eura. *Ministerstvo financí České republiky* [online]. [cit. 2010-9-20]. Dostupný z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_plan_zavedeni_eura.html>
- [17] Scénáře zavedení eura (Zavedení eura v ČR). *Zavedení eura v České republice* [online]. [cit. 2010-10-7]. Dostupný z WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_scenar_prijeti.html?year=PRESEN>
- [18] Zastoupení Evropské komise v ČR. *Evropská unie v České republice* [online]. [cit. 2010-10-20]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/index_cs.htm>
- [19] ZAHRADNÍK, P. *Vstup do Evropské unie – přínosy a náklady konvergence. 1. vyd.* Praha: C. H. Beck, 2003. 359 s. ISBN 80-86547-08-6.
- [20] Hospodářská a měnová unie a euro. *EU4JOURNALISTS* [online]. [cit. 2010-10-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.eu4journalists.eu/index.php/dossiers/czech/C23/21/>>
- [21] ECB: European Central Bank. *Evropská centrální banka* [online]. [cit. 2010-10-5]. Dostupný z WWW: <<http://www.ecb.int/ecb/html/index.cs.html>>

[22] ECB a ESCB - Česká národní banka. *ČNB* [online]. [cit. 2010-10-25]. Dostupný z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/mezinarodni_vztahy/ecb_escb/>

[23] ESCB a ECB - businessInfo.cz. *BusinessInfo.cz* [online]. [cit. 2010-11-1]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/institute-eu/evropsky-system-centralnich-bank-escb-a/1000723/5583/>>

Seznam příloh

Příloha	Název přílohy	Rozsah
A	Přehled pamětních mincí vydaných v roce 2010	1
B	Přehled plateb v TARGET II s porovnáním mezi roky 2008 a 2009	1
C	Ukázky účetních dokladů a účtování v nejmenované firmě	5

A Přehled pamětních mincí vydaných v roce 2010



B Přehled plateb v TARGET II s porovnáním mezi roky 2008 a 2009

Table 5.1 Distribution of payment flows in TARGET2 – 2009

	2009				2008			
	Value ¹⁾	%	Volume	%	Value ¹⁾	%	Volume	%
AT	7,266	1.3	1,674,048	1.9	15,128	2.2	3,634,896	3.8
BE	27,027	4.9	2,180,243	2.5	39,019	5.7	2,530,317	2.7
CY	392	0.1	99,609	0.1	250	0.0	100,252	0.1
DE	171,299	31.1	44,698,117	50.5	248,816	36.4	46,496,052	49.1
DK	3,741	0.7	187,924	0.2	5,545	0.8	179,182	0.2
EE	87	0.0	19,137	0.0	13	0.0	5,787	0.0
ES	91,062	16.5	7,572,363	8.6	84,771	12.4	9,258,779	9.8
EU	11,942	2.2	79,793	0.1	11,905	1.7	45,228	0.0
FI	7,229	1.3	422,817	0.5	8,366	1.2	406,232	0.4
FR	93,759	17.0	7,618,586	8.6	101,931	14.9	6,653,934	7.0
GB					6,969	1.0	597,987	0.6
GR	7,464	1.4	1,457,164	1.7	7,683	1.1	1,309,918	1.4
IE	7,752	1.4	1,234,879	1.4	8,063	1.2	1,315,611	1.4
IT	32,241	5.8	8,658,889	9.8	56,680	8.3	9,341,569	9.9
LT	98	0.0	24,347	0.0	39	0.0	17,077	0.0
LU	10,298	1.9	728,776	0.8	15,388	2.3	777,445	0.8
LV	194	0.0	169,638	0.2	71	0.0	149,803	0.2
MT	1	0.0	15,158	0.0	26	0.0	12,826	0.0
NL	73,475	13.3	9,453,999	10.7	67,523	9.9	9,662,805	10.2
PL	132	0.0	207,179	0.2	112	0.0	144,767	0.2
PT	4,250	0.8	1,072,696	1.2	3,987	0.6	1,298,317	1.4
SI	586	0.1	786,768	0.9	495	0.1	772,596	0.8
SK	880	0.2	155,211	0.2				
	551,176	100	88,517,341	100	682,780	100	94,711,380	100

Source: ECB.
1) EUR billions.

C Ukázky účetních dokladů a účtování v nejmenované firmě